

IONESCO

JACK
ya da
BOYUNEĞME

Çeviren :

P. CAPORAL — İ. DENKER

M. Gökhan Başaran

EUGÈNE IONESCO -226-

JACQUES
ya da
BOYUNEĞME

- O y u n -

Çevirenler :

PIERRE CAPORAL - İBRAHİM DENKER

ATAÇ KİTAP E V İ
Ankara Cad. 45 - stanbul

ATAÇ KİTABEVİ YAYINLARI : 68
TİYATRO DİZİSİ : 7

Bu kitap 1964 yılı Ağustos ayında
Ekin Basımevi'nde basılmıştır.

ÇEVİRENLERİN NOTU

Ionesco'nun bu iki ozansız yapıtının çevirisi-
ni elimizden geldiğince aslına bağlı kalarak yap-
tık. Gene de, yapıttaki söz oyunlarının çoğunu
olduğu gibi dilimize çevirmek mümkün olmadığı
için, oyunun ruhuna girmeğe çalışarak, bu söz
oyunlarının kiminde ses benzerliği yerine anlamı,
kiminde de anlam yerine ses benzerliğini yeğ tut-
tuk.

Gene oyunun 'aslına bağlı kalmak gerekçe-
siyle orijinalinde bilerek imlâ yanlışları yapılmış söz-
cüklerin dilimizdeki karşılıklarında da böyle yan-
lışlar yaptık. Bu yüzden de bu sözcüklerdeki yan-
lışların dîzgi yanlışları olarak alınmamasını bildi-
rirliz.

KİŞİLER :

JAK

JAKLİN

JAK, baba

JAK, anne

JAK, dede

JAK, nine

ROBERT I } Aynı oyuncu tarafından
ROBERT II } oynanmalı.

ROBER, baba

ROBER, anne

Koyu külrengi dekor. Karışık bir oda. Dipte, sağ tarafta, dar ve oldukça alçak bir kapı. Dipte, ortada, hafif bir ışığın geldiği pis perdeli bir pencere. Hiç bir şey belirtmiyen bir tablo; sahnenin ortasında tozlu, yıpranmış eski bir koltuk; bir komodin; eski terlikler gibi, acıip, basit, belirtisiz eşyalar; bir köşede, çökmüş bir kanape olabilir; dengesiz sandalyeler.

Perde açıldığında, Jak, şapkası başında, boyuna kısa gelen elbiseler içinde, asık bir yüzle, çökmüş koltuğa çökmüş durumdadır. Çevresinde annesi ve babası ayakta ya da o turur vaziyette. Kişilerin elbiseleri buruşuktur.

Başta karanlık olan dekorun ışılandırılması, cezb sahnesinde değişecek; sonra, aynı sahnenin sonlarında yeşilimsi olacak; sonra, bitiminde daha karanlıklaşacaktır. Jak'ın dışındaki kişiler maske takabilir.

JAK anne — *(Ağlayarak)* Oğlum, evlâdım, senin için bütün yaptıklarımızdan sonra. O kadar fedakârlıktan sonra! Senden hiç beklemezdim bunu. En büyük umudumsun sen benim... Gene de öylesin, çünkü inanamıyorum, hayır, "Per Bacco", inat edeceğine inanamıyorum! Demek ki sen artık anneni, babanı, elbiselerini, ablanı, dedeni, nineni sevmiyorsun!!! Ama düşün, oğlum, düşün ki, seni emzikle besledim, seni kundağının içinde kurumaya terk ediyordum, ablana da yaptığım gibi... *(Jaklîn'e)* Değil mi kızım?

JAKLİN — Evet, anne, doğru. O kadar fedakârlıktan, o kadar büyüden sonra...

JAK anne — Görüyor musun... görüyor musun? Kızına ilk tokatları atan, şurada oturmakta olan baban değil, benim. O daha kuvvetlidir, daha iyi yapabilirdi, ama ben yaptım çünkü seni fazla seviyordum. Sana tatlı ver-

miyen, öpen, bakan, alıştırın, ileri gitmeyi, karşı gelmeyi, "R" leri yuvarlamayı öğreten, çorapların içinde o kadar iyi yiyecekler getiren bendim. Merdiven olduğu zaman çıkmayı, istediğin zaman dizine ısırın sürmeyi ben öğrettim sana. Senin için bir anneden fazla, gerçek bir dost, bir koca, bir hoca, bir sırdaş, bir kaz oldum. Senin bütün çocuk zevklerini tatmin etmek için hiç bir engelden, hiç bir barikattan çekinmedim. Ah, nankör evlât, seni sevimli bir küçük dana gibi bağirtmak için dizlerime alıp ta küçük zarif dişlerini, ayak tırnaklarını söktüğümü hatırlamıyorsun bile.

JAKLİN — Ah! ne sevimlidir danalar! Mö! Mö! Mö!

JAK anne — Üstelik susuyorsun, suskun. Söz dinlemek istemiyorsun.

JAKLİN — Kulaklarını tıkıyor, iğrenmiş tavırlar takıyor.

JAK anne — Mutsuz bir anneyim ben. Bir canavar doğurmuşum; bu canavar sensin! İşte seninle konuşmak isteyen ninen. Ayağı takılıyor. Seksenliktir o. Belki, yaşı, geçmiş, geleceği, duygulandırır seni.

JAK nine — (*Seksenlik bir sesle*) Dinle, iyi dinle beni, bol tecrübem vardır, geçmişimde çok var. Benim dedemin de, seninki gibi, üç konutu olan bir amcası vardı. İkisinin adreslerini ve telefon numaralarını verirdi ama üçüncüsünün, hâşa, çünkü casus olduğu için bazen orada saklanırdı. (*Jak ısrarla susar*). Hayır, kandıramadım onu. Ah! zavallı bizler!

JAKLİN — İşte şimdi de seninle konuşmak isteyen deden. Çok yazık konuşamıyor. Çok fazla ihtiyar o. Yüz yaşlıdır.

JAK anne — (*Ağlıyarak*) Yüzbaşılar gibi!

JAK baba — Sağır ve dilsizdir. Sendeler.

JAKLİN — Sadece şarkı söyler.

JAK dede — (*Yüzyaşlılık bir sesle*) Hım! Hım! Öhö! Öhö! Hım!

Kısık ama güçlü bir sesle:

Sevimli bir sa-ar-hoş
 Ö-lür-ken ır-lı-yo-o-or.
 On sekizimi geç-tim
 Ama ne-e-ey-se-e-e.

Jak ısrarla susar.

JAK baba — Her şey boşuna, baş eğmeyecek.

JAKLİN — Sevgili kardeşim... sen bir miskekinsin.

Sana karşı duyduğum ve kalbimi patlayasıya şişiren muazzam sevgiye rağmen senden çığrınıyorum, senden nefret ediyorum. Annemi ağlatıyor, büyük, çirkin polis müfettişi bıyıkları ve nasır dolu şirin, kıllı, büyük ayağı olan babanı sinirlendiriyorsun. Dedenle ninene gelince, bak onları ne hale getirdin. Terbiye görmemişsin. Cezalandıracağım seni. Çişlerini ederken seyredemiyessin diye küçük arkadaşlarımı getirmeyeceğim sana. Seni daha terbiyeli sanırdım. Haydi, annemi ağlatma, babamı kudurtma. Dedemle ninemin yüzlerini utançtan kızartma.

JAK baba — Oğlum değilsin benim. İnkâr ediyorum seni. Soyuma lâıyk değilsin. Annene ve onun aptallarla budalalar dolu sülâlesine benziyorsun. Onun için bir önemi yok bunun, çünkü bir kadındır o, hem de ne kadın. Sözün kısası şimdi onu övgecek değilim. Sadece şunu söylemek istiyordum sana: sen ki, hakiki sülükler, gerçek torpil balıkları dolu bir ailede, mevkiine, cinsine, sahip olduğun yeterliğe, - eğer isteseydin - kanının ancak tam olmıyan sözcüklerle ima edeceklerini açıklayabilecek coşkun damarlara gösterilmesi gereken hürmetlerle, bir aristokrav gibi yetiştirildin, sen, bütün buna rağmen, hem kendi atalarına, hem aynı sebeplerden seni inkâr eden kendi atalarım, hem de muhakkak hiç doğmıyacak ve daha var olmadan bile öldürülmeyi tercih eden çocuklarına lâıyk olmayan bir şekilde hareket ediyorsun. Kaatil! Babı katali! Bende, imreneceğin bir şey kalmadı artık. Bir

gelincik değil de bir oğul sahibi olmak gibi yanlış bir fikre kapıldığımı düşündükçe... (*Anneye*) Kabahat sende!

JAK anne — N'apalım kocacığım! İyi yaptığımı sandım! tamamen ve yarı yarıya umutsuzum.

JAKLİN — Zalavallı anne.

JAK baba — Burada gördüğün ve bize utanç vermek için dünyaya gelmiş bu oğlan veya yılan, senin kadınlara özgü işlerinden biridir.

JAK anne — Yazık! Yazık! (*Oğluna*) Görüyor musun, senin yüzünden, sözlerini artık ağzında çiğnemiyen ve bana sövüp sayan babandan bütün bunların acısını çekiyorum.

JAKLİN — (*Kardeşine*) Çat çatanaki pat patanaki...

JAK baba — İçinden çıkılmıyacak bir kaderden ötürü içlenerek gecikmenin faydası yok. Burada durmayacağım artık. Atalarımaya lâyük kalmak istiyorum. Bütün geleneklerin hepsine uygunum ben. Defolup gidiyorum. O kadar!

JAK anne — Oh! Oh! Oh! gitme. (*Oğluna*) Görüyor musun, senin yüzünden baban terk ediyor bizi.

JAKLİN — (*İçini çekerek*) Marsıklı.

JAK dede — (*Türkü çağırır*):

Sevimli... bir... sar-hoş,
Mırıldaya... rak... ır... l... yor...

JAK nine — (*Moruğa*) Sus! Sus yoksa kırarım kafanı!

Moruğun kafasına bir yumruk vurur; kasketi gözlerine kadar iner.

JAK baba — Fikrimden dönmem artık, bu odayı kaderine, şansına terk ediyorum. Yapacak bir şey de yok. Yandaki odama geçiyorum, gidiyorum ve beni ancak yemek saatlerinde, bazen gündüzleyin ve geceleri kahvaltı ederken göreceksiniz. (*Jak'a*) Sonunda teslim olacaksınız! Zeus'un zevki için bütün bunlar!

JAKLİN — Ah! babacığım... erginliğin karartmasıdır bu.

JAK baba — Yeter! boşuna. (*Gider*). Elveda domuz evlâdı, elveda karı, elveda kardeş, elveda kardeşinin ablası. (*Çok kararlı adımlarla çıkar*).

JAKLİN — (*Acı*) Domuzdan domuza! (*Kardeşine*) Nasıl dayanıyorsun buna? Onu sövüyor kendini söverken. Hem tersine.

JAK anne — (*Oğluna*) Bak, bak, gördün mü, inkâr edildin, lânet. Bütün mirasımı sana bırakacak, ama bırakamayacak, hay Allah!

JAKLİN — (*Kardeşine*) Son olarak değilse, ilk olarak öyle şiddetli bir kavga yaptı ki annemle, içinden nasıl çıkacağımızı bilmiyorum.

JAK anne — Çocuk! Çocuk! dinle beni. Yalvarıyorum sana, annenin iyi kalbine cevap verme, ama ne söylediğini düşünmeden konuş. Entelektüel ve iyi evlât olarak doğru düşünmek için en iyi usul budur. (*Boşuna bir cevap bekler; Jak inatla susar*). Fakat iyi bir evlât değilsin. Gel, Jaklin, yalnız sen ellerini çırpılmıyacak kadar akli başındasındır.

JAKLİN — Ah! anne, bütün yollar Roma'ya çıkar.

JAK anne — Bırakalım, kardeşin yavaş yavaş erisin.

JAKLİN — Ya da daha doğrusu, eriksin.

JAK anne — (*Başını kardeşine çevirerek, istemiye istemiye çıkan Jaklin'i elinden tutarak ve ağhıyarak çıkar. Jak anne, kapıda artık tarihe geçmiş şu sözü söyler.*) Gazeteler senden bahsedecek, aktograf!

JAKLİN — Eskici!

İkisi de çıkar, dede ve nine onları izlerler, ama hepisi de salondan görülecek bir şekilde kapudan gözlerler.

JAK nine — Dikkat edin... telefonuna... size bütün söyleyeceğim bu kadar.

JAK dede — *Sendeleyerek türkü çağırır:*

Pi-i-is - fakat - namuslu...

Sa-a-arhoş ırlıyor...

Çıkar.

JAK — *(Yalnız kalmıca, düşüncelerine dalmış, uzun bir süre susar, sonra, ağır.)* Diyelim ki bir şey söylemedim. Halbuki, benden ne istiyorlar?

Sessizlik.

Uzun bir süreden sonra Jaklın döner. Kararlı ve a-ğırbaşlı bir tavırla kardeşine yönelir, ona yaklaşır, gözlerine bakar ve der:

JAKLİN — Dinle beni, aziz kardeşim, aziz meslektaşım ve aziz vatandaşım, taze iki abla ve kardeş gözü arasında seninle konuşacağım. Sana, muhakkak son olmayacak, son bir defa geliyorum ama ne yapalım, neyse ise. Pullanmış, havaî seslerim tarafından pullanmış ve postaya atılmış bir mektup gibi sana yollandığımı anlamıyor musun, yahu?

Jak üzüntülü kalır.

JAK — Ne yazık! Soyu iyi olan aldatamaz!

JAKLİN — *(Anlamıştır)* Ah, nihayet! işte büyük söz söylendi.

JAK — *(Umutsuz, en üzüntülü bir tavırla)* Benim gibi bir kardeşe lâyıf bir abla ol.

JAKLİN — Bu kusur benden uzak. Sana bir şey öğreteceğim. Ben bir delirtinci değilim, o bir delirtinci değil, sen de bir delirtinci değilsin.

JAK — Ee?

JAKLİN — Anlamıyorsun beni, çünkü izlemiyorsun. Çok basit bu.

JAK — Öyle mi sanıyorsun? Siz ablalar için vaktin değeri yoktur, oysa kaybolan zaman ne çok.

JAKLİN — Mesele bu değil. Bu tarifler beni ilgilen-dirmez. Ama Tarih bizi ilgilendirir!

JAK — Ey sözler, sizin adınıza ne cinayetler işleniyor!

JAKLİN — Yirmi yedi sözcükle sana herşeyi söyleyeceğim. İşte, hatırlamaya çalış: kronometrelenabilir cins-tensin sen.

JAK — Gerisi?...

JAKLİN — Bu kadar. Türlerine göre o yirmi yedi sözcük bu üç sözcüğün içinde.

JAK — Kro-no-me-tre-le-ne-bil-mek. (*Ürkmüş, deşet çılgını*). Fakat olamaz! olamaz!

Kalkar, sinirli sinirli sahnenin bir ucundan öbür ucuna yürür.

JAKLİN — Evet halbuki. Bunun kabul etmek zorundayız.

JAK — Kronometrelenebilmek! Kronometrelenebilmek! Ben mi?

Yavaş yavaş sakinleşir, tekrar oturur, koltuğuna çökmüş, uzun uzun düşünür.

Olamaz; eğer olabilse korkunç bir şey olur. Öyleyse mecburum. Zalim kararsızlık!... Nüfus müdürlüğü işin içinde değil. Korkunç, korkunç! Eğer savunulmazsa bütün yasa kendine karşı baş kaldırır.

Jaklin, utkulu bir tavırla gülümseyerek, onu heyecanıyla başbaşa bırakır; ayaklarının ucuna basarak çıkar. Kapıda, Jak anne alçak sesle:

JAK anne — Numarayı başardın mı?

JAKLİN — (*Bir parmağını dudaklarına götürür*) Susst! Sevgili anneciğim! Bekleyelim, manevranın sonunu bekleyelim.

Çıkarlar. Jak sinirlidir, karar verecektir.

JAK — Şartlara varalım, sonuç bunu gerektiriyor. Güç, fakat kuralın oyunu bu. Bu şartlar altında yuvarlanır o. (*Sessiz iç mücadele. Sadece, zaman zaman "Kro-no-me-tre-le-ne-bil-mek, kro-no-me-tre le-ne-bil-mek!" Nihayet bıkmış, çok yüksek sesle*) Peki, evet, evet işte, pastırmalı patatese bayılıyorum!

Gözleyen ve bunu bekleyen Jak anne ve Jaklin canlı ve sevinçli yaklaşır, ihtiyar Jak'lar onları izler.

JAK anne — Ey oğlum, hakikaten oğlumsun benim!

JAKLİN — (*Anneye*) Fikrimin ona ayak bastıra-cağını söylemiştim ya sana.

JAK nine — Size dememiş miydim ki, havuçları henüz hıyarken haşlamak için...

JAK anne — (*Kızma*) Küçük tilki seni!

İsteksizce kendini bırakan oğlunu öper.

Evlâdım! Doğru mu, pastırmalı patatesi gerçekten seviyor musun? Ne güzel!

JAK — (*Pek inanmadan*) Evet, evet, seviyorum, bayılıyorum.

JAK anne — Mutluyum, kıvanıyorum seninle! Tekrarla küçük Jak'ım, tekrarla bakayım.

JAK — (*Robot gibi*) Bayılıyorum pastırmalı patatese! Bayılıyorum. pastırmalı patatese! Bayılıyorum pastırmalı patatese!

JAKLİN — (*Annesine*) — Amma da kafalısın! Gerçekten anne olan bir anneysen oğlunu yıpratma. Vay, dedeme türkü çağırıyor bu!

JAK dede — *Türkü çağırır:*

Si-i-velmi bir sar-ho-o-oş
Sevinç ve ışık dolu-u-u,
Acıklı-lı-lı ve üzüntülü
Bir şarkı söylüyordu:
Bırakın küçük çocuklar
Gülmeden eğleninler
Vakitleri olacak
Koş-koş-koşmak için
Ka-kadınların peşinden!

JAK anne — (*Kapıya*) Gelsene Gaston! Oğlun, oğlun pastırmalı patatese bayılıyor!.

JAK baba — (*Girerek, sert*) Doğru mu?

JAK anne — (*Oğluna*) Az önce ablana ve keyifle mahfeden annelik heyecaniyle yıkılmış küçük annene söylediğini babana da söyle, küçük Jak'ım.

JAK — Pastırmalı patatesi seviyorum!

JAKLİN — Bayılıyorsun!

JAK baba — Ne?

JAK anne — Söyle, cicim.

JAK — Pastırmalı patatese. Pastırmalı patatese bayılırım.

JAK baba — (*Kendi kendine*) Her şey yıkılmadı mı yoksa? Güç olduysa da geç olmadı. (*Karısına ve kızına*) Tümü mü?

JAKLİN — Tabi, baba, duymadın mı?

JAK anne — Oğluna güven... Oğul oğluna.

JAK nine — Oğlumun oğlu oğlumdur... Benim oğlum da senin oğlundur. Başka oğul yok.

JAK baba — (*Oğluna*) Oğlum, kucağıma gel, törenle (*Onu öpmez*) Yeter. İnkârımdan dönüyorum. Pastırmalı patatese bayılmandan mutluyum. Soyuna tekrar kabul ediyorum seni. Geleneklerine de. Pastırmalanmaya. Herşeye. (*Jaklin'e*) Bölgesel isteklere de inanması gerekecek.

JAK nine — Bu da önemlidir!

JAKLİN — Olacak baba, patlama baba, boş ver!

JAK dede — O si-i-velmi sa-aar-ho-oş...

JAK nine — (*Moruğun kafasına vurur*) Bok!!!

JAK baba — Affediyorum öyleyse. İstemiyerek olsa da, bütün gençlik hatalarını, benimkileri de, unuttuyorum, ve elbette ailesel ve ulusal hizmetlerimize geri alacağım seni.

JAK anne — Ne iyisin.

JAKLİN — Ey, arıyan baba!

JAK baba — Peki. Harcarım ben. (*Oğluna*) Şaşırtacaksın herkesi. Şaşma yolundan.

JAK — (*Sönük bir sesle*) Patatese bayılırım.

JAKLİN — Vakit kaybetmiyelim.

JAK anne — (*Kocasına*) Gaston, öyleyse, bu durumda evlendirebiliriz onu. Bir yerine iki defa, özür dilemesini bekliyorduk, bu da oldu. Jak, herşey yolunda tasarılarımız gerçekleşti, düğün hazır, nişanlın burada. Annesi babası da. Jak, ayağa kalkmasan da olur. Uysal ha-

lin tatmin ediyor beni. Çorba gibi terbiyeli ol...

JAK — Of! Evet.

JAK baba, — (Ellerini çırpar) Nişanlı girsin artık!

JAK — Eyvah! Anlaştığımız işaret!

Nişanlısı Robert'in babası Rober babanın, annesi Rober annenin girişi. Önce şişman ve görkemli Rober baba; sonra tombul ve geniş anne girer; sonra ikisi de, kendisinin geçmesi için ayrılınca, Robert annesi ve babasının arasında ilerler; gelinlik giymiştir; duvağı yüzünü gizler; girişi hayret uyandırmalıdır; Jak anne sevinçle ellerini kavuşturur; hayran hayran kollarını havaya kaldırır, sonra Robert'in yanına gider, ona yakından bakar, önce çekinerek dokunur, sonra şiddetle okşar, sonunda koklar; Robert'in annesi ve babası, onu dostça ve nezaketle cesaretlendirir; nine de, dede de "Çok ihtiyar!.. si... vil... mi... sar... hoş..." diye türkü çağırarak, gelini koklamalıdır; Jak baba da; Jaklin de Robert'i görünce ellerini sevinçle çırpacak ve:

JAKLIN — Yarınlar bizimdir!

diye haykıracak. Sonra Robert'e yaklaşıp eteğini kaldırarak, kulağının dibinde bağırarak ve nihayet onun koklayacaktır.

Jak babanın hareketleri daha ağırbaşlı ve daha ölçülü olacaktır; gene de Rober babaya göz kırpacak ve çapkın hareketler yapacaktır; Rober anneye gelince, sahnenin sonunda, dudaklarında aptalca bir gülümseme ile, önde, hareketsiz duracaktır; Jak dede açıksaçık ve terbiyesizce hareketler yapacak, daha ileri gitmek istiyecek, ama:

JAK nine — Bana... bak... Hey... bana... bak... kiskan... dırıyorsun... beni!

diyen ihtiyar nine tarafından önlenecektir. Sadece Jak, diğerleri Robert'i koklarken, duygusuzca oturarak, hiç heyecanlanmıya benzemez; kendi kendine, bir tek sözle söver:

JAK — Savoyalı!

Rober anne bu takdiri duyunca hafifçe meraklanır,

fakat sadece geçici bir kuşkudur bu, ve tekrar gülümser. Robert'e, Jak'a yaklaşmasını işaret eder; Robert çekingendir, sahnenin önüne ancak zorla gelir. Robert baba onu neredeyse sürükler, Jak anne ve Jaklın onu iterler. Jak hiç kıpırdamaz, yüzü hareketsiz kalır.

JAK baba — *(Bir şeyin yolunda olmadığını farkeder; elleri belinde biraz uzakta durur ve marıldanarak) Hiç değilse habersiz yakalanmıyacağım!*

Jak'ın çevresinde, Rober baba, Jaklın, Jak anne, Rober anne ve dedeyle ninenin yardımcılarıyla kızını inceler.

ROBER baba — Ayakları var! Dolgun!

Jaklın, Jak'ı kandırmak için, gelinin eteğini kaldırır.

JAK — *(Hafifçe omuzunu silker) Tabii bu!*

JAKLİN — Ama yürümeğe yarar bunlar!

JAK anne — Yürümeğe!

JAK nine — Tabi ya, hem de seni gıdıklamak için.

ROBER anne — *(Kızına) Haydi, göster bakalım.*

Robert, gerçekten ayaklarıyla yürür.

ROBER baba — Eli var!...

ROBER anne — Göster.

Robert, Jak'a elini gösterir, parmaklarını neredeyse gözlerine sokar.

JAK nine — *(Kimse dinlemez) Bir öğüt ister misiniz?*

JAKLİN — Silgimek için...

JAK — Tabi, tabi!... Tahmin ediyordum, tabi.

ROBER baba — Ayak parmakları.

JAKLİN — Ezdirmek için!

JAK anne — Öyle ya, evlâdım!

ROBER baba — Koltuk altları.

JAKLİN — Tabakları için mi?

JAK anne — Tabi.

JAK nine — *(Kimse dinlemez) Bir öğüt ister misiniz?*

ROBER anne — Hem de ne baldırları! Hakiki baldırları!

JAK nine — Evet, ya, benim zamanımdaki gibi!

JAK — *(İlgisiz)* Melanğton daha iyisini yapardı.
 JAK dede — *Türkü çağırır:*

Si - velmi...
 Bir sa-ar-hoş...

JAK nine — Ama, *(moruğa)* kur yapsana bana, kocamsın.

JAK baba — İyi dinle beni, oğlum. Anlamışsındır inşallah.

JAK — *(Tevekkülle kabul eder)* Evet, tabi... unutuyordum...

ROBER baba — Kalçaları var...

JAK anne — Ya, seni daha iyi yemek için, evlâdım!

ROBER baba — Sonra, bej derisinde yeşil çıbanları; mor fon üstünde kırmızı göğüsleri; boyalı bir göbeği; domates salçalı bir dili...

JAK dede — *Türkü çağırır:*

Silvelmi bir sa-ar-hoş...

JAKLİN — *(Başını sallar, kollarını kaldırıp indirir)*
 Ah, ne biçim kardeş verdiler başıma!

JAK anne — Hep nazlıydı. Zor yetiştirdim onu.

ROBER anne — Ama şekerim, anlaşılmaz, inanılmaz bir şey bu! Hiç aklıma gelmezdi! Vaktinde öğreneydim. tedbirler alırdık...

ROBER baba — *(Kıvançla, biraz kırgın)* Biricik kızımız bu.

JAK dede — *(Türkü çağırır:*

Si... i... ve... elmi... bir sar... hoş...

JAK anne — Kederlendiriyor bu beni!

JAK baba — Jak son ihtarım bu!

JAK nine — Bir öğüt ister misiniz?

JAK — Peki. Anlaştık öyleyse! Patates meselesi halloldu.

Genel ferahlama, canlılık ve tebrikler.

JAKLİN — Soylu duyguları sonunda kazanırlar hep.

Jak'a gülümser.

JAK baba — Benden de küçük bir soru. Kötüye almayın.

ROBER baba — Yok canım, başka mesele o. Söyleyin.

JAK baba — Emin olmadığım bir tek şey: gövdeler var mı?

JAK dede — (*Çapkın*) Hi... Hii...

ROBER anne — Ee!

JAK anne — Sorulur mu bu?

ROBER baba — Zannederim... ööö... evet... olmalılar... fakat tam olarak...

JAK baba — Nerede öyleyse?

JAKLİN — Nerede olacak, baba; kumbaraların içinde, baba. Nerede olacak!

JAK baba — Tamam. Tastamam. Şimdi oldu. Kabul.

JAK nine — Bir öğüt ister misiniz?

ROBER anne — Çok şükür!.

ROBER baba — Herşeyin düzeleceğini biliyordum!

JAK dede — *Türkü çağırır:*

Sivelmi... bir... sar... hoş...

Paris sokaklarında...

(vals)

JAK anne — Yani, korkacak bir şey olmayacaktı, kafatası köftesi!

JAK baba — (*Oğhuna*) Tamam! Pazarlık bitti! Kalbinin istemeden seçtiği!

JAK anne — Kalb sözü hep ağlatır beni.

ROBER anne — Beni de, duygulandırır beni de hep.

ROBER baba — Bir gözümü duygulandırır, öteki ikisini de ağlatır.

JAK baba — Gerçeklik bu!

JAKLİN — Şaşmamalı buna. Her anababa böyle hisseder. Bir çeşit hakiki duygululuktur.

JAK baba — Bizim işimiz bu.

JAKLİN — Kızma baba. İstemeyerek söyledim. Ama bilerek.

JAK nine — Bir öğüt ister misiniz?

JAK baba — Kızım ortalığı yatıştırmayı bilir hep! Zaten mesleğidir bu.

ROBER anne — Mesleği nedir?

JAK anne — Yoktur, kuzum!

ROBER baba — Tabii bu.

JAK baba — O kadar tabii değil o. Ama yaşına göre. (*Ses tonunu değiştirir*) Her neyse. Nişanlıları yüz yüze getirelim. Gelinin de yüzünü görelim. (*Rober anne ve babaya*) Sadece bir biçim bu.

ROBER baba — Rica ederim, tabi, buyrun.

ROBER anne — Size teklif edecektik bunu.

JAK nine — Bir öğüt ister misiniz!... Tezekler! İsterse canınız!

JAKLİN — Haydi, bakalım gelinin yüzüne.

Rober baba, Robert'in yüzünü gizliyen duvağı çeker. Robert gülümsemektedir ve iki burnu vardır; Jak'ın dışındakilerde hayranlık mırıltıları.

JAKLİN — Oh! çok hoş!

ROBER anne — Ne dersiniz?

JAK baba — Keşke yirmi yaş küçük olsaydım!

JAK dede — Ben de... aaa... ööö... ben de!

ROBER baba — Ha, ha, yirmi yaş tabelâsı!... İspanyolete anlat sen onu!

JAK baba — Mümkün olduğu kadar!

JAK anne — Öğünmelisiniz onunla. Şanslısınız. Benim kızımda bir tane var!!!

JAKLİN — Üzülme anne.

JAK baba — (*Jaklîn'e*) Kabahat annende.

JAK anne — Ah, Gaston, sade serzeniş!

JAKLİN — Sırası değil, baba, bu kadar güzel bir günde!

ROBER baba, — (*Jak'a*) Bir şey demiyor musunuz? Öpsenize!.

JAK nine — Ah, torunlarım... Bir öğüt ister misiniz?.. aah... tezekler!

ROBER anne — Hoş olacak! Evlâtlarım benim!

JAK anne — (*Jak'a*) Mutlusun, değil mi?

JAK baba — (*Jak'a*) Nihayet, adam oldun. Masrafların ödenecek.

ROBER anne — Haydi damadım.

JAKLİN — Haydi birader, haydi hemşire.

ROBER baba — İyi anlaşacaksınız, ikiniz.

JAK anne — Maşallah, gerçekten birbirlerine yaklaşıyorlar; ve bu durumlarda neler söylenirse, hepsi. (*Rober baba ve anne, Jak baba ve anne ve Jaklin: Evlâtlarım benim! derler*).

Heyecanla alkışlarlar.

JAK dede — Si-i-velmi... bir sar-hoş...

JAK — Yok! Yok! Kâfi değil! Üç burunlusu lâzım bana. En azından, üç burun, diyorum!

Şaşkınlık, hayal kırıklığı.

JAK anne — Oh! ne kötü çocuk!

JAKLİN — (*Kardeşine hitabederek annesini avutur*)

Kışın kaç mendil lâzım gelirdi, düşünmüyor musun?

JAK — Dert değil. Zaten çeyizine dahil olurdu.

Bütün bu süre boyunca, Robert olanlardan bir şey anlamaz. Dede ve nine devimin dışındadırlar. Zaman zaman, moruk ırlamak, nine bir öğüt vermek ister. Arada da, dans eder ve belirsizce onları taklit etmeğe çalışırlar.

JAK baba — Çekiyorum arabamı! Çekiyorum arabamı! (*Oğluna*) Soylu duyguların kazanmıyor mu artık? Aptal! İyi dinle beni: gerçeğin iki yüzü vardır ama üçüncüsü daha iyidir! O kadar! Zaten, bekliyordum bunu.

ROBER anne — Çok fena... çok fena... ama o kadar değil... Eğer bu kadarsa her şey düzelebilir.

ROBER baba — (*Neşeli*) Ziyanı yok, bir şey olmaz, baylar bayanlar. (*Hâlâ sıkık olan Jak'ın omuzlarına vu-*

rur) Bu olayı tahmin etmiştik. Emrinize âmade ikinci bir biricik kızımız var. Onun da, tam üç burnu var.

ROBER anne — Üçlüdür o. Herşeyi zaten. Herşeyde.

JAK anne — Ah! üzüntüm geçiyor!.. Çünkü çocukların geleceği... Çok güzel, duyuyor musun Jak?

JAKLİN — Duyuyor musun, lâhana?

JAK baba — Bir daha deneyelim. Ama pek inanmıyorum. Eğer ısrar ederseniz.

Oğluna öfke dolu bakışlar fırlatır.

JAK anne — Hey, Gaston, böyle söyleme. Umutluyum. Düzelecek.

ROBER baba — Hiç korkmayın. Göreceksiniz. (*Robert'i elinden tutar, dışarı çıkarır; başını çevirir*) Göreceksiniz.

Jak baba memnun değildir; Jak anne, kaygılı ama umutlu, oğluna bakar; Jaklin kızgındır ve kardeşine beğenmeyerek bakar. Rober anne gülümser.

Robert — (*Çıkmadan*) Allaha ısmarladık seyirciler! Reverans.

JAK anne — Halbuki ne şirin.

ROBER anne — Ziyanı yok, diyorum. Göreceksiniz, ötekenden de şikâyetiniz olmayacak.

JAK — Üç burunlusu! En azından üç burunlusu! O kadar güç değil ki bu!

JAKLİN — Mercanköşk bir kaplan değildir... o kadar.

Rober baba, aynı elbiseyi giymiş Robert II'yi - zaten ikisi de aynı oyuncu tarafından canlandırılmalıdır - elinden tutarak döner. Üç burunlu yüzünde duvak yoktur.

JAKLİN — Büyüleyici! Ey kardeş, bu defa fazlasını aramıyacaksın!

JAK anne — Hay, evlâdım! evlâtlarım! (*Rober anneye*) Çok öğünmelisiniz onunla! ,

ROBER anne — Biraz, çok, epey!... Tabi.

ROBER baba — (*Kızını elinden tutup Jak'a yakla-*

şarak) Eh, azizim. Şanslısınız. Buyrun! İsteğiniz tamamen yerine geldi. İşte, işte üç burunlu nişanınız!

ROBER anne — İşte üç burunlu nişanınız.

JAKLİN — İşte orada, işte burada...

JAK anne — Cicim, görüyor musun, senindir üç burunlu gelinin. Tam istediğin gibi.

JAK baba — N'oluyor, konuşmuyor musun? Görüyor musun? İşte orada, işte burada senin zevkine uygun üç burunlu kadın!

JAK — Hayır, istemiyorum. O kadar çirkin değil. Hattâ ortadır bile. Daha çirkinleri de var. Çok daha çirkinini istiyorum.

JAKLİN — Aşkolsun, daha ne istiyorsun?!

ROBER baba — Bu fazla işte. Çekilmez bu. Dayanılmaz.

ROBER anne — (*Rober babaya*) Kızınla, karınla ve kendinle alay etmelerine izin vermeyeceksin ya. Evet, dalga geçmek için bir tuzığa çeker gibi bizi buraya getirdiler.

JAK anne — (*Ağlayarak*) Hay Allahım! Jak, Gaston, Jak, kötü çocuk! Eğer bilseydim, anne ellerimle boğmalıydım seni, evet, son beşiğinde. Veya düşürmeliydim! Veya gebe olmamalıydım! Ben, seni... bir oğulu... taşırken o kadar mutlu olan ben... Resmini herkese, komşulara, aynasızlara gösteriyordum!... Ah, ah, ah! mutsuz bir aneyim ben...

JAKLİN — Anne, anne.

Jak ninenin öğütü, dedenin başlayan türküsü.

ROBER baba — Bu böyle devam edemez! Ah! Böyle devam edemez!

ROBER anne — Kaza çıkarma!

ROBER baba — Onarım, özür, açıklama, ve, gene de temizlenemeyecek şerefimizin tamamen yıkanmasını istiyorum!... hiç değilse elbirliğiyle..

JAK anne — Ah! Ah! Ah! Elbirliği sözcüğü hep inletmiştir beni, çünkü birliği andırır.

JAKLİN — Anne, anne, beyinlerini aşındırma! Yoğrulmana değmez!

JAK baba — Elimden ne gelir! Kader böyle yaptı bunu. (*Oğluna*) Hareketin hiç bir şeye uymuyor; bundan sonra, sayılmaya ihtiyacın olmayacak. Bunu hesaba katma artık!

JAK anne — Vay! Vay! Vay! Vay!

JAKLİN — Anne, anne, bardacık anne!

JAK — O kadar çirkin değil!

ROBER anne — Ne küstah! (*Jak anneye*) Çok ayıp, Madam.

JAKLİN — (*Rober anneye*) Bırakın! Fenalık geçirecek.

ROBER baba — (*Jak'a*) Haydi be sen de, daha ne istiyorsun! Kızım, kızım mı o kadar çirkin değil?

ROBER anne — (*Jaklîn'e*) Annenin fenalık geçirmesi dert değil! Daha i!

ROBER baba — (*Jak'a*) O kadar çirkin değil! O kadar çirkin değil! İyi baktın mı ona, gözlerin var mı?

JAK — O kadar cadı bulmuyorum onu diyorum ya.

JAK baba — (*Oğluna*) Ne söylediğinin farkında değilsin!

JAK anne — Vay! Vay! Vay!

ROBER baba — O kadar çirkin değil mi? Kızım, o kadar zor eğittiğim kızım? Olur mu hiç! Hadi canım!

JAKLİN — (*Annesine*) Hemen bayılma. İşin sonunu bekle!

ROBER anne — Şikâyet edeceğiz! Cezalandırılmalarını isteyeceğiz!

JAK anne — (*Jaklîn'e*) Çişin sonunu mu?

JAKLİN — (*Annesine*) Hayır... işin, bu işin...

JAK baba — Durum böyle işte! Kabahat kimsenin değil!

ROBER anne — Kabahat hepinizde! Salak sürüsü! Ahlâksızlar! Şanslılar! Gestapo!

JAK anne — Vay! Vay! Uzun sürecek mi?

JAKLİN — Zannetmiyorum.

JAK anne — Vay! Vay! Vay!

JAK — Ama elimden ne gelir, o kadar çirkin değil. Durum böyle, işte bu kadar!

ROBER anne — Bize hakaret ediyor hâlâ, bu toy züppe.

JAK baba — Kadınlardan anladığı da yok!

ROBER baba — (*Jak'a*) Bu fotojenik halleri takınmana lüzum yok! Bizden daha akıllı değilsin.

JAK — Çirkin değil! Çirkin değil! Sütün kesilmesine sebep olamaz bile... hattâ güzel...

ROBER anne — Sütün var mı ki, biliyorsun?

ROBER baba — İstemiyor, blöf yapıyor. Sütün kesileceğini biliyor.

Böyle olamaz bu. Şimdi ben...

Dede ve nine karışır; öğüt, türkü.

ROBER anne — (*Kocasına*) Hayır, Rober-Korneliüs, rica ederim, burada olmaz bu, ellerini kana bulama, o kadar canî olma, doğrudan doğruya adalete... adalet sarayına... müracaat ederiz!... bütün delillerimizle.

JAK baba — (*Korkunç bir sesle*) Bu artık dert değil bana. (*Jak'a*) Sen iki yaşındayken yaptığım gibi, lânetliyorum seni! (*Herkese*) Sizleri de, hepinizi lânetliyorum!

JAK — Peki. Daha iyi. Gene çabuk olur.

Jak baba oğluna yönelir. Çok gergin ve:

JAK anne — Vay! Vay! Vay!... Ka-ka-ka-ka! *sesleriyle kesilen bir sessizlik. Jak anne bayılır.*

JAKLİN — Anne! Anne!

Yeniden gergin bir sessizlik.

JAK baba — (*Oğluna*) Demek yalan söyledin bize. Şüpheleniyordum bundan. Enayi değilim. Gerçeği söyleyem mi sana?

JAK — Evet, çünkü çocuklarının ağzından çıkıyor bu.

JAK baba — (*Oğluna*) Demincek yalan söyledin bize...

JAKLİN — (*Annesinin yanında*) Anne... Anne...

Durur, diğerleri gibi başını iki Jak'a çevirir. Jak anne, söylenecek ağır sözleri duymak için ayılır.

JAK baba — (*Oğluna*) ... Pastırmalı patatese bayıldığına yemin ederken. Evet, bize âdice yalan söyledin, yalan, yalan! Yüzünü yala! Şu iyi ananeli evde, çocukluğundan beri sana karşı duyduğumuz takdire karşılık, adi bir hileydi bu. Gerçek ise böyle: pastırmalı patatesi sevmiyorsun, hiç sevmedin onu. Hiç sevmiyeceksin!

Şaşkınlık; kutsal öğrenti, sessizce düşünceye dalma. Ninenin öğüdü, dedenin şarkısı.

JAK — Nefret ediyorum ondan.

ROBER baba — Ne küstahlık.

JAK anne — Aaaaaa!

JAK baba — Bu itirafı olsun bize.

JAK — Bu size ister itiraf olsun, ister olmasın... ve itiraf olabilirse, ne âlâ... Elimden bir şey gelmez, böyle doğmuşum ben... Yapabileceğim her şeyi yaptım... (*Bir susma*)... Neysem, oyum...

ROBER anne — (*Fısıldar*) Ne duygusuz kalp! Yüzünün kılı kıpırdamıyor...

ROBER baba — (*Fısıldar*) Yalancı bir yabancı, bu. Daha da beter.

Jak'tan başka kişiler bakışırlar. Sessiz, koltuğunda oturan Jak'a bakar, sonra tekrar sessizce bakışırlar. Jak'ın son cevabı devamlı bir öğrenti yaratmıştır. Hakikaten bir canavardır, Jak. Hepsi, ayaklarının ucuna basarak, giderler. Bu son shne boyunca bir kelime söylememiş, ama, şaşırması hareketleri, cesaretini kaybetmiş duruşu, gevşeyişiyile olayı izlemekte olduğunu belirtmiş olan Robert II, ne yapacağını bilmemektedir. Bir an anababasını izlemek istemektedir. Çıkışa doğru bir adım atar, ama babasının bir hareketi onu olduğu yere döndürür.

ROBER baba — (*Kızına*) Sen... Nöbeti tut ve görevini yap.

ROBER anne (*Melodramatik*) Sevgilinle kal, zavallı, çünkü onun muhtemel karısı seçildin.

Robert II bir umutsuzluk hareketi yapar, ama boyun eğer. Jak baba, Jak anne, Jaklin, Rober baba, Rober anne öğrenerek, arada sırada geriye bakarak çıkarlar, ve:

"Pastırmalı patatesi sevmiyor!"

"Hayır! sevmiyor!"

"Nefret ediyor!"

"Oh, değerleri birdir onların."

"Zamane çocukları..."

"Belliydi nankörlükleri."

"Pastırmalı patatesi sevmezler."

diye marıldanırlar. Dede ve nine de, olaydan uzak, gülümseyerek çıkarlar. Kapının arkasında durup, birer, ikişer, hattâ sık sık üçer üçer başlarını göstererek, gözetlerler. Sadece gülünç başları görünecektir.

Robert II, çekingen, kendi halinde, güçlülükle Jak'ın karşısına oturmağa karar verir; Jak'ın şapkası başında ve yüzü asıktır, sessizlik.

ROBERT II — (*Önce Jak'ın ilgisini çekmeğe, sonra, yavaş yavaş, kandırmaya çalışır*) Doğuştan çok neşeliyimdir ben. (*Ölü bir sesi var*) İsteseydiniz farkına varırdınız bunun... diğerlerinden farklıyım ben... mutsuzlukta... çalışmada... harabede... üzüntüde... vah! vah! vah!... ekmekte... özgürlükte... barışta... matemde ve sevinçte... sevincim ben. (*Hıçkırarak*) Bana el altındaki sevinç derlerdi... sevinçli felâket... (*Jak hâlâ susar*) Düşünüyor musunuz? Ben de düşünürüm, arada sırada. Ama aynanın karşısında. - (*Belli bir anda kalkıp yürümeğe, Jak'a yaklaşmağa, gittikçe kendinden daha emin olarak cesaret edecektir*) Hayatta ölümün sevinci... yaşama, ölme neşesiyim ben. (*Jak ısrarla susar*) Burnumdan düşen bin parça olmazdı...

JAK — Üç burnunuz var diye mi?

ROBERT II — Yok canım. Hep neşeliyim de ondan...
Bayım.

Benim gibi iki kişi yoktur dünyada.
Ne ciddi, ne de hafifim,
Hafifim, hercaiyim, derinim.
Bahçıvanlıktan anlarım,
Başka işler de yaparım,
Çok güzel, yarı güzel, az güzel.
Tam size uyarım,
Namussuzum, namussuzum,
Sayemde hayatınız bir bayrama dönecek.
Piyano çalarım,
Sırtımı kamburlaştırırım.
Öğrenimim sağlamdır...

JAK — Başka şeyler konuşalım!.

ROBERT II — Ah!... anlıyorum. Öbürleri gibi değilsiniz. Daha yüksek bir yaratıksınız siz. Bütün söylediklerim yanlıştı... evet... işte sizi ilgilendirecek bir şey.

JAK — Eğer gerçekse ilgilendirir.

ROBERT II — Banyo yapmak istedim. Kenarına kadar su dolu küvetim içinde, oraya yerleşmiş olan bembeyaz bir süt domuzu gördüm. Suyun altında soluyordu. Onu daha yakından görmek için eğildim: burnumun titremesini zorlukla görüyordum. Kıpırdamıyordu. Onu yakalamak için kolumu suya daldırmak istedim, ama ısırmasından çok korktum. O küçük hayvanlar ısırılmaz derler, ama insan hiç emin olamaz ki! İyi görüyordu, gözetliyordu beni, hemen dibimde duruyordu. Küçücük gözünü aralamış, kıpırdamadan bana bakıyordu. Sanki canlı değildi. Öyleydi halbuki. Yandan görüyordum onu. Önden de görmek istedim. Vücudunu kıpırdatmadan, bana küçük gözlü küçük başını kaldırdı. Su çok berrak olduğu için, koyu renkli, belki de kestane rengi, iki leke görebildim. Dik katle bakınca, yavaşça şiştiklerini gördüm, iki şişkinlik... küçücük, yumuşak ve nemli iki Hint domuzu, oradan biten yavruları...

JAK — (*Soğuk*) Sudaki o küçük hayvan kanserdi, canım! Rüyanızda gördüğünüz muhakkak kanserdir. Muhakkak.

ROBERT II — Biliyorum.

JAK — Bakın, size güvenmeğe başlıyorum.

ROBERT II — Konuşun öyleyse.

JAK — Doğduğumda, on dört yaşıma basmama az vardı. İşte böylece, zorluk çekmeden, olan biteni anladım. Evet, çabuk anladım. Durumu kabul etmek istemedim. Açıkça söyledim bunu. Kabul etmem bunu. Ama sizin tanıdığımız, o demin burada olanlara değil, ötekilere söyledim. Sizin tanıdıklarınız, iyi anlamazlar... yok... yok... ama hissederlerdi... çare bulacaklarını söyleyip söz verdiler bana. Madalyalar, manolyalar, yeni kurallar, dekorlar, yeni bir halı, yeni bir fon müziği vadettiler. Daha ne? Israr ettim. Beni tatmin edeceklerine söz verdiler. Vadettiler, tekrar vadettiler, inceden inceye, resmen, vekâletçe söz verdiler. Banda alındı... Çekilmeyi tercih ettiğimi söylemek için başka eleştirilerde de bulundum, anlıyor musunuz? Yokluğumu hissedeceklerini söylediler. Sözün kısıası, en ağır koşulları, sundum onlara! Değişmeliydi dediler. Gerekli tedbirleri alacaklardı. Anlayışıma, bütün duygularıma, sevgime, acımama seslenerek, ummam için yalvardılar. Çok, fazla sürmeyeceğine dair temin ettiler. Kişiliğime gelince, o en iyi bir şekilde sayılacaktı!... Beni yatıştırmak için de en başarılıları arasından bazı çayırırlar, bazı dağlar, birkaç... -tabi deniz-okyanusu, bir gezegen, iki katedral gösterdiler. Çayırırlar hiç te fena değildi... aldandım ben de! Herşey hileliydi!... Ah, yalan söylediler bana. Yüzyıllar geçti! İnsanların... hepsinin ağzında iyilik kelimesi, dişlerinin arasından kanlı bir bıçak vardı... Anlıyor musunuz? Sabrettim, sabrettim, sabrettim. Gelip beni almalıydılar. İtiraz etmek istedim: kimse... o, sizin tanıdıklarınız, adam yerine sayılmıyanlar hariç... kimse kalmamıştı. Aldattılar beni... Nasıl çıkmalı işin içinden? Kapıları, pencereleri, hiçle tıkadılar, merdiven-

leri söktüler... Artık tavanarasından hareket edilmiyor, imkânsız... gene de, dediler ki, hemen her yerde kapaklar bırakmışlar... Ah, bir bulsam onları... Muhakkak gitmek istiyorum. Eğer tavanarasından geçemezsem, geriye mahzen kalıyor... evet, mahzen... Orada kalmaktansa, aşağıdan geçmek daha iyidir. Herşey bu durumdan iyidir. Bir haber bile.

ROBERT II — Ha evet, mahzen... Bütün kapaklarını bilirim.

JAK — Anlaşabilirdik.

ROBERT II — Memleketimde değirmenci bir komşum vardı. Onun da bir kısrağı vardı; bu kısrak, küçücük iki tay yavrulamıştı. Şirin, minimini. Ahırda, köpeği de iki yavru yapmıştı. Değirmenci ihtiyardı, iyi görmezdi gözleri. Suda boğmak için köpek yavrularının yerine tayları göle atmış...

JAK — Vah! Vah!

ROBERT II — Hatasını anlayınca da, çok geç kalmıştı. Kurtaramadı onları.

JAK — *(Biraz eğlenmiş, gülümser)* Sahi? Hmm.

Robert hikâyesini anlattıkça, Jak'ın gülümsemesi, geniş ve sakın bir gülme haline gelir.

ROBERT II — *(Önce çok yavaş; bir söylev verir gibi; bundan sonraki sahne boyunca hareket hızlanacak; sonunda yavaşlayacak.)* Hayır, kurtaramadı onları. Ama, boğduğu, taylar da değildi. Hakikaten, ahıra dönünce, değirmenci tayların anneleriyle birlikte orada olduklarını gördü; encekler de, havlayan anneleriyle beraber. Ama, kendi çocuğu, yeni doğan öz bebeği, artık annesi, değirmenci kadının, yanında değildi. Demek suya attığı oydu. Hemen göle koştu. Çocuk ona kollarını uzatarak: baba, abba diye sesleniyordu... Yürekler acısıydı bu. Baba, baba! Anne, anne! diye bağırın küçük yolundan başka bir şey görünmüyordu. Sonra suda kayboldu, ve bitti. Ve, bitti. Bir daha görmedi onu. Değirmenci delirdi. Karısını öldürdü. Herşeyi kırdı. Verdi ateşe. Astı kendini.

JAK — (*Hikâyeden çok memnun*) Ne acıklı yanığı! Muazzam yanığı!

ROBERT II — Ama taylar çayırdı koşuyor. Encekler epey büyüdüler.

JAK — Atlarınız hoşuma gitti. Başdöndürücüler. Bir daha köpek, at deyin.

ROBERT II — Bataklığa saplananı mı, sıçrayışı işitilen diri diri gömülmüşü mü, ölmeden evvel mezarını titreteni mi?

JAK — Ha bu olsun, ha bir başkası.

ROBERT II — Çölün, Sahra kentinin atını ister misiniz?

JAK — (*İlgilenmiş, sanki istemeksizin ve gittikçe daha yüksek sesle*) Çölün başkenti!...

ROBERT II — Tamamen tuğladan, bütün evler tuğladan, kaldırımlar yanıyor... ateş yeraltından fışkırıyor... kuru hava, kıpkırmızı toz.

JAK — Toz halinde ateş.

ROBERT II — Halkı çoktandır ölmüş, cesetleri evlerinde kurumuş.

JAK — Kapalı pancurların gerisinde. Kızarmış demir parmaklıkların gerisinde.

ROBERT II — Boş sokaklarda bir kişi yok. Ne bir hayvan. Ne bir kuş. Kuru bile olsa, ne bir ot. Ne bir fare, ne de bir sinek...

JAK — Geleceğimin başkenti!...

ROBERT II — Birdenbire uzakta; kişneyen... ihi! ihi! ve yaklaşan at... ihi! ihi! ihi!

JAK — (*Yeniden mutlu*) Tamam! Tamam!... ihi! ihi! ihi!

ROBERT II — Son hızla kaçıyor, son hızla kaçıyor...

JAK — İhihi! İhihi! İhihi!...

ROBERT II — Büyük, boş meydanda, işte, işte... Kişmiyor, etrafını dolaşiyor, dört nala, dört nala etrafını dolaşıyor... etrafını dolaşıyor, dört nala, dört nala etrafını dolaşıyor.

JAK — İhi! ihi! ihihi! son hızla, dört nala, son hızla, dört nala... Tamam, ihi! ihi! ihi! dört nala, dört nala, en hızlı dört nala.

ROBERT II — Nalları klik klak, klik klak, dört nala, kıvılcımlar saçıyor. Klik... klak... klik... klak... brr...

JAK — (*Gülerek*) Tamam, tamam, aferin, biliyorum, olacağı biliyorum. Fakat çabuk... Çabuk... devamını... Aferin...

ROBERT II — Titriyor, korkuyor... aygır...

JAK — Tamam, aferin... Kişniyor, korkudan bağılıyor, ihi!... ihi!... Korkusunu bağılıyor, ihi! ihi! Çabuk olalım... çabuk olalım...

Tutuşmuş bir yele sahnenin bir ucundan öbür ucuna geçer.

ROBERT II — Hayır! kurtulamıyacak... korkmayın... olduğu yerde dönüyor, dört nala dönüyor...

JAK — Aferin, tamam! Görüyorum... Görüyorum... Yelesine bir kibrit... başını silkeliyor... Ah! Ah! Ah! Yakıyor onu! canını acıtıyor!

ROBERT II — Korkuyor! Dört nala dönüyor. Olduğu yerde. Şaha kalkıyor!...

JAK — Yelési tutuşuyor! Güzel yele... Bağılıyor, kişniyor. İhi! İhi! Ateş fışkırıyor... Yelési tutuşuyor. Yelési yanıyor. İhi! ihi! Yanıyor! Yanıyor! İhi! ihi!

ROBERT II — Koştukça tutuşuyor. Delirdi, korkuyor, canı acıyor, korkuyor, canı acıyor... tutuşuyor, bütünü ateşler içinde kalıyor!...

JAK — İhi! ihi! Sığılıyor. Oh! ne ateşli sığırayış, ateşli, ateşli! Bağılıyor, şaha kalkıyor. Durun, durun, Robert. Çok çabuk oluyor... daha yavaş...

ROBERT II — (*Aparte*) Ah... ismimle çağırıldı beni... Demek sevecek!

JAK — Çok çabuk yanıyor... Bitecek!... Ateşi biraz daha sürdür...

ROBERT II — Ateştir çabuk yanan: alevler kulaklardan ve burundan çıkıyor, koyu duman...

JAK — Korkudan bağıyor, acıdan bağıyor. O kadar sığıyor ki... Ateşten kanatları var!

ROBERT II — Ne güzel, dev bir abajur gibi pespembe oluyor. Kaçmak istiyor. Duruyor, ne yapacağını bilmiyor... nalları kızarıyor ve duman saçıyor. İhihi! Saydam derisinden, içinde ateşin yanışı görünüyor. İhi! Yanıyor! canlı bir meşale oldu... Bir avuç kül kaldı... O yok artık, fakat hâlâ bağırırlarının uzakta çınlayan yankıları duyuluyor, ve zayıflıyor... sanki boş sokaklarda başka bir atın kişnemeleri gibi.

JAK — Boğazım kurudu, susattı beni... Su, su. Ah! nasıl yanıyordu, aygır... ne güzeldi... ne alev... ah! (*Gücü tükenmiş*) Susadım...

ROBERT II — Gel... bir şeyden korkma... Nemliyim ben... Çamurdan bir gerdanlığım var, göğüslerim eriyor, karnım yumuşak, çatlaklarımda su var. Çamura dalıyorum. Asıl adım Dalila. Karnımda göller, bataklıklar var... Kılden bir evim var. Hep serindir... Yosunu var... yağlı sinekler, karafatmalar, tesbih böcekleri, kurbağalar. Sırlıklam battaniyelerin altında sevişilir... mutluluktan şirşir orada! Karayılanlar gibi, kollarımla, gevşek bacaklarımla... sana sarılıyorum. Yağan, yağın saçlarıma dalıp oriyorsun... Ağzım damlıyor, damlıyor bacaklarım, çıplak omuzlarım damlıyor, herşey damlıyor, akıyor, herşey damlıyor, gök damlıyor, yıldızlar akıyor, damlıyor, akıyor...

JAK — (*Kendinden geçmiş*) Şa-aha-ne!

ROBERT II — Kafanızdaki ne?

JAK — Bulun! "K" ile başlar bu! Gün doğunca kafama geçiririm.

ROBERT II — Bir kelle mi?

JAK — Bütün gün başımda kalır. Sofrada, salonunda, hiç çıkarmam onu. Selâm vermeme yaramaz.

ROBERT II — Kemer mi? Kelepçe mi?

JAK — Tekme atar, toprağı kazmağa yarar.

ROBERT II — Keski mi?

JAK — Bazen ağlar.

ROBERT II — Kader mi?

JAK — Suda yaşar.

ROBERT II — Kefal mı?

JAK — Suyun üstünde yüzer.

ROBERT II — Kereste mi?

JAK — Yavaş yavaş.

ROBERT II — Kervan mı?

JAK — Bazen dağlarda saklanmasını sever. Güzel değildir.

ROBERT II — Keçi mi?

JAK — Güldürür beni.

ROBERT II — Kepaze mi? Yoksa keş mi?

JAK — Gürültü yapar, kulaklarımı çınlatır.

ROBERT II — Keman mı?

JAK — Süsten hoşlanır.

ROBERT II — Kelebek mi?

JAK — Hayır.

ROBERT II — Bilemedim.

JAK — Bir kep.

ROBERT II — Oh, çıkarın onu. Çıkarın onu Jak. Jak'ım benim. Benim evimde, kendi evinizde olacaksınız. Bende var, istediğiniz kadar var, sürüyle!

JAK — ... kep mi?

ROBERT II — Hayır... kedi!

JAK — Oh, kedim benim...

Şapkasını çıkarır, saçları yeşildir.

ROBERT II — Oh, kedim benim.

JAK — Kediciğim, k'elebeğim.

ROBERT II — Kervansarayımın mahzeninde, herşey kedi...

JAK — Herşey kedi.

ROBERT II — Orada, bir şeyden bahsetmek için tek bir sözcük: kedi. Kedilere kedi denir, yiyecekler: kedi, böcekler: kedi, sandalyeler: kedi, sen: kedi, ben: kedi,

yen: kedi, bir sayısı: kedi, iki sayısı: kedi, üç: kedi, yirmi: kedi, otuz: kedi, bütün zarflar: kedi, bütün edatlar: kedi.

JAK — Uyuyalım, şekerim demek için...

ROBERT II — Kedi, kedi.

JAK — Çok uykum var, uyuyalım, uyuyalım.

ROBERT II — Kedi, kedi, kedi, kedi.

JAK — Soğuk makarna, serin limonata getir, kahve getirme...

ROBERT II — Kedi, kedi, kedi, kedi, kedi, kedi, kedi, kedi.

JAK — Ya Jak, ya Robert?

ROBERT II — Kedi, kedi.

Entarisinin altına gizlemiş olduğu dokuz parmaklı elini çıkarır.

JAK — Çok hoş! Konuşmak kolaylaştı... Değmez bile... şey... (*Dokuz parmaklı eli görür*) Vay canına, sol elinin dokuz parmağı mı var? Zenginsiniz, evleniyorum sizle.

Onu çok acemice kucaklar. Jak baba, Jak anne, Jaklin, Jak dede, Jak nine, Rober baba, Rober annes arkaya girerken, Robert II'nin burunlarını teker teker öper. Sahnenin ortasında beceriksizce kucaklaşmış kalan Jak ve Robert II'nin etrafında, girenler gülünç ve sıkıcı bir dans, gevşek bir rond yaparmış gibi sallanırlar. Rober baba sessizce ve yavaş yavaş ellerini şaklatır. Rober anne ellerini ensesinde kavuşturup, aptal aptal güler ve olduğu yerde döner. Jak annenin yüzü anlamsızdır, omuzlarını da gülünç bir şekilde oynatır. Jak baba topukları üzerinde yürürken, pantolonunun paçalarını yukarıya doğru çeker. Jaklin başını sallar, sonra hepsi çömelerek dans etmeğe devam ederler. Bu süre boyunca, Jak ve Robert II kıpırdamadan çömelirler. Jak dede ve Jak nine aptalca gülmeyip, bakışarak döner, sonra onlar da çömelirler. Bütün bunlar, görücüde bir sıkıntı, bir rahatsızlık bir utanç yaratmalıdır. Ortalık daha kararır. Sahnede, o-

yuncular dönerken, belirsiz miyavlamalar, tuhaf inlemeler, galkaklar çıkarırlar. Ortalık daha da karanlıklaşır. Ortanda Jaklar ve Roberlerin kaynaşmaları hâlâ görülür. Hayvanca inlemeleri duyulur, sonra gözden kaybolurlar. Yalnız inlemeleri ve iç çekmeleri duyulur, sonra herşey kaybolur, herşey kararır. Yeniden külrengi bir ışıık. Robert II den başka herkes kaybolmuştur. Robert II yatmış veya daha doğrusu etekleri altında çömelmiştir. Yalnız üç burunlu, beyaz yüzünün sallanması ve dokuz parmağının yılanlar gibi kıpırdaması görülür.

P e r d e

EUGÈNE IONESCO

**GELECEK
YUMURTALARINDIR**

ya da "olmaz olmaz" deme,
olmaz olmaz!

Çeviri :

PIERRE CAPORAL - İBRAHİM DENKER

Bu oyun "JACQUES ya da BOYUNEGME" nin bir çeşit devamıdır. Perde açıldığında, Jak ve Robert, "JACQUES" ın sonundaki gibi, sarmaş dolaş, çömelmiş durumdadırlar; dekordaki değişiklik önemli değildir.

Dipte, solda, şimdi, kuluçka makinesi işi gören, iri bir mobilya: bir çeşit uzun masa ya da bir türlü büyük divan vardır. Dipteki duvarın ortasında bulunan "birşey belirtmeyen" tablonun yerine, Jak dedenin portresi, yani Jak dedenin kendisini içine alan bir çerçeve koyulmuştur. Kuluçka masasının etrafında sandalyeler. Yağmur sesi duyulur.

Jak baba, Jak anne, Rober baba, Rober anne, Jak nine ve Jaklin, Jak oğul ve Robert'in etrafında, ayakta dururlar. Onlara yukarıdan aşağıya bakar, sonra aralarında bakışırlar. Başlarını sallarlar, omuz silkip, "İnsaf be!" diye mırıldanırlar. Sevgiye dalmış olan Jak oğul ve Robert II onları görmezler.

ROBERT — Kedi... kedi...

JAK — Kedi... kedi...

ROBERT — Kedi... kedi...

JAK — Kedi... kedi...

ROBERT — Kedi... Khe-e-di-i!...

JAK — Kheeedii.... Kheeediiii!...

Robert ve Jak oğul kedi gibi mırıldanırlar. Anne ve babalar, nine ve Jaklin memnun değildirler. Şöyle dedikleri duyulur:

JAK baba — Daha neler!

JAK nine — Benim zamanımda olmazdı bu kadarı...

ROBER baba — İleri gidiyorlar.

JAK anne — (Korasma) Robert'dir asıl.

ROBER anne — (Kocasına) Jak'tır böyle...

JAK — (Sevgiye dalmış) Kheeediiiiii... Kheeediiiiii...

ROBERT ve JAK — (*Aynı oyun*) Kheeediiii... (*Kedi mırıldanmaları*) Kheeediii...

ROBER baba — Saygı diye bir şey kalmadı!.

JAKLİN — Fakat baba, bakın biraz, sokaklarda, metroda, gençler hiç sıkılmıyor artık...

ROBER anne — Robert kendini herkese göstermezdi öyle.

JAK anne — Oğlumun aklına gelmezdi bile bu.

JAK ve ROBERT — (*Aynı oyun*) Kheeediiii... Kırırır kırırır... kırırır...

JAK baba — Kendini gösterebilirsin, göstermesin, bir tek şey önemlidir: verim... Bu maskaralıklar bir şey vermez!

JAK anne — (*Jak babaya*) Biraz sabır yahu, Gaston, baba...

JAK nine — Pratik ol!

JAK anne — (*Jak babaya*) Çok sıvrinlisin; düşünsene, bizimle de, hatırlıyor musun, hemen sonuç vermemişti.

ROBERT ve JAK — (*Sarmaş dolaş*) Kheeediiii... Kırırır... kırırır... kırırır...

JAK baba — (*Karıma*) Onların tarafını tutmağa değmez...

JAK nine — Hiçbir şeylerini tutmadı, o.

ROBER baba — İzin vermezdim ben buna!

ROBER anne — (*Kocasına*) Sakin ol.

JAK baba — Kesin!

JAK anne — Of, hep kötüsün sen... o kadar iyi olduğun halde!

ROBER baba — (*Karıma*) Şu Jak anne de hep böğürür. Ona fikrini soran yok.

ROBER anne — (*Kocasına*) Sussa daha iyi olur.

JAKLİN — (*Rober karıkocaya*) Ne söylüyorsunuz?

ROBER baba — Hiçbir şey, ya da evet, sizin iyiliğinizi, şekerim.

ROBERT ve JAK — (*Hep çömelmiş ve kucak kucak*) Kheeedi... kır... kır... kır...

ROBER anne — Çok cici buluyorum ikisini de.

JAKLİN — Ancak böyledir onlar.

JAK ve ROBERT — (*Aynı oyun*) Kheedi... kırkır-kırkır...

JAK baba — (*Rober babaya*) Bayım düğünü yapalı üç yıl oldu! O zamandan beri onlar durmadan kedileniyor, biz de bakıyoruz. Bir şey çıkmaz bundan.

JAK anne — Bütün dileklerimize, kışkırtmalarımıza rağmen.

JAK baba — Bir şey çıkmıyor bundan. Bir şey çıkmıyor bundan. Çabucak sonuç lâzım bize!

ROBER baba — (*Jak babaya*) Yine söylüyorum si-se, suç kızımda değil.

JAK baba — (*Rober babaya*) Yok benimkinde mi? Neyi imliyorsunuz?

ROBER anne — (*Jak babaya*) Kötüye almayın böyle.

JAK ve ROBERT — Kır... kır... kırrr...

JAK nine — Çok çocuk yapmak için iyi çorba lâzım... iyi çorba yapmak için çok çocuk lâzım...

JAK ve ROBERT — (*Aynı oyun*) Kheedi!... Kırır-kırırkırır.

JAK baba — Bir karar vermeli! Jaklin, bir teşebbüs, haydi.

JAK ve ROBERT — (*Aynı oyun*) Kheedi!... Kır-kırırkırır...

JAKLİN — Hep ben!... Allah! Allah! rahat bırakın beni!

JAK baba — (*Tehdit eder*) Jaklin! Jaklin!! Jaklin!!!

JAKLİN — (*Başını eğer*) Özür dilerim, baba!

ROBER anne — Üstelik poz yapacaklar bize!

JAKLİN — (*Jak babaya*) Anlaşıldı, baba, pekiy, baba, başüstüne, baba.

JAK nine — Ne iyi çocuk!

JAK anne — Kızım... En büyük avucumdur o benim!

Rober baba, Rober anne, Jak baba, Jak nine, dede-

nin portresi hep dingin olmaktadır, kollarını Jaklin'e uzatarak: İyi çocuk! İyi çocuk! İyi çocuk!

JAKLİN — Önce onları ayırmağa çalışalım.. sonradan daha iyi birleştirmek için!

Anne ve babalar azıcık uzaklaşırlar. Hepsi - dede bile - Jaklin'i gözleriyle izlerler.

JAKLİN — (*Aşık çifte*) Klalkın!

JAK ve ROBERT — (*Aynı oyun*) Kheeedi... kheeedi... kırırrkırırrkırırr... kırırrkırırrkırırr...

JAKLİN — (*Ellerini çırpar. Jak ve Robert duymazlar; sevgiyle kucaklaşmış, kıkırlamaya devam ederler*) Yeter!!!... Yeter dedim!!!...

Jak ve Robert'i kuvvetle sarsar.

JAKLİN — Eeee! Eeee!

Jak ve Robert kıkırlamayı ve kedilemeyi bırakarak, ağır bir uykudan uyanıyormuş gibi, uyku sersemli, onu zor tanıyarak, şaşkınlıkla Jaklin'e bakarlar.

JAKLİN — (*Kendi kendine*) Aman bu da, akan üç burnu ile!

Sonra, büyük bir çabayla, sert darbeler indirerek, kollarını çözer, Jak ve Robert'i ayırır.

JAKLİN — Tamam... öyle... sıkı durun...

Jak ana-baba ve Rober ana-babanın memnurluk mırıltıları.

JAK — Acıktım...

ROBERT — Acıktım.

JAKLİN — Sırılsıklamsınız.

JAK — Üşüyorum. Bırrr! İtiryorum!

ROBERT — Üşüyorum! Bırrr! İtiryoruz!

İkisi de soğuktan titrerler.

JAKLİN — Oh olsun.

JAK baba — Oh olsun.

JAK ve ROBERT — Acıktım.

ROBER anne — Zavallı yavrularım.

ROBER baba — (*Rober anneye*) Bu evde yiyecek verilmiyor onlara.

JAKLİN — Kursağınızdan başka bir şey gelmiyor usunuza. Üretimi savsaklıyorsunuz. Neye iş başına geçmiyorsunuz? Oysa en önemli ödevinizdir bu.

JAK baba, JAK anne, JAK nine, ROBER baba, ROBER anne — Ödevinizdir bu!

JAK — (*Robert'e*) Doğru, sevgilim...

ROBERT — (*Jak'a*) Doğru, sevgilim...

JAK ve ROBERT — Ödevimizdir bu!

JAK baba — (*Jak ve Robert'e*) Yani?...

JAK — Acıktım.

ROBERT — Acıktım.

JAK anne — Vah zavallı civcivlerim... (*bir an*), acıkmışlar... Küçük, küçük, küçük!... cici... şirin...

ROBER anne — (*Kocasına*) Ne iyi kalpli.

ROBER baba — (*Karısına*) Bırakı yapma. Rober'lerin de onuru vardır!

JAK nine — (*Jak ve Robert'e bir kâse uzatır; onlar parmaklarıyla alır, ya da onun elinden yerler*) İşte, çocuklarım, patatesli pastırma, ninenin patatesli pastırması.

Jak ve Robert, aç aç patateslere saldırırlar.

JAK nine — Yiyin! Yiyin!

JAK anne — Yiyin!

JAK — (*Ansızın eski bir kuruntuya kapılarak, sıkılganlıkla patateslere doğru olan hareketini durdurur*) Hayır... ben...

JAKLİN — (*Jak'a*) Vay, karnın aç değil mi artık?

ROBER anne — (*Jak'a*) Beslenmeniz gerek!

ROBERT — (*Jak'a*) Kheedi... tabi... ye... Kheedi!

Benim gibi!

JAK — Acıktım.

Yiyiceğın üzerine atılır.

ROBERT — Biraz daha patates!

JAK baba — (*Jak anneye*) Ne obur şey.

Jak nine, Robert'e pastırmalı patates verir.

JAK — (*Jak nineye*) Biraz daha pastırma.

JAK baba — *Jak nineye*) Veriver, pastırma soya yarar.

ROBERT — Biraz daha pastırma. (*Verirler*)

JAK — Biraz daha patates. (*Verirler*)

JAK baba — Yeter.

JAK anne — Aaaa!

JAK baba — Yeter dedim!...

Jak nine tabağı alır, ortanın bir yerine kor.

ROBER baba — (*Karısına*) Cimriliğindedir, ilânçtan değil.

ROBER anne — (*Kocasına*) Belki de ilânçtandır.

JAKLİN — (*Jak ve Robert'e*) Karar verin... Bundan sonra üretim tek kaygınız olmalı.

JAK baba — Görüyorum ki muhakkak otoritemi sokmam gerekiyor buna.

JAK anne — Peki, kocacığım, canın isterse... tatlılıkla, ölçüyle ama, yalvarırım!

ROBER anne — Bizim de otoritemizin birazını buna sokmaya hakkımız var.

ROBER baba — Eğer olmuyorsa, suç kızımızda değil. Suç kızımızda değil. Biricik kızımızsa kısır da değil ya.

ROBER anne — (*Kocasına*) İyi söyledin. Boyun eğme!

ROBER baba — Bayım...

JAK baba — Herkes otoritesini kendini ilgilendiren yere soksun.

ROBER baba — Kabul.

JAK baba — (*Oğluna*) Jak... sana yapacak çok görkemli demecimiz var!...

İki grup olurlar. Jak anne, Jak baba, Jak nine ve Jaklîn, Jak'ın etrafını sarar; Rober baba, Rober anne, Robert'i ortalarına alır, biraz kenara çekerler.

Rober baba, Rober anne, kızlarıyla konuşurlar; Robert'in zaman zaman, uysallıkla: "Peki baba, peki anne,

peki baba, peki anne, peki baba, peki anne" dediği duyulur.

JAK baba — (Oğluna) Jak! Sana verecek acı bir haberim var.

JAK anne — (Ağlar) Bööö! Bööö! Bööö!

JAK — Nedir?

JAK baba — Bak... ninene dikkat et. (Jaklin, ninenin başına siyah bir tül koyar) Hiç bir şey farketmiyor musun?

JAK — Hayır, baba. Hiç bir şey farketmiyorum.

JAKLIN — Daha iyi bak. Biraz gayret!

JAK — Hiç bir şey görmüyorum.

JAK anne — Oğlum... anlamıyorsun! (Kocasına)

Mutlu yaşta! (Oğlunun omuzunda ağlar)

JAK nine — (Hıçkırır) Çok yaşlıyım...

JAK — Bu da ne demek?

Diğer tarafta, Robert, anne ve babasının ortasında, aynı zaman hep: "Peki baba, peki anne." diye tekrarlar.

JAK baba — Bir süredir gençlik sularını düzelterek, beni az çok tatmin eden senin gibi bir oğul, anlamalıydı halbuki...

JAKLIN — Anlıyor musun?

JAK — Neyi anlayacakmışım, baba, anne?

JAK baba — İşte sana birkaç sözcükte korkunç gerçek! Dedenin şarkısını artık niye duymadığını kendi kendine sormadın mı hiç?...

JAK anne — Seni öyle seven, taptığın dedenin?...

JAKLIN — (Çerçeveyi göstererek) Orada bulunmasının da nedenini. Burada, bizimle, yan yana duracağını...

Çerçevenin içinden, dede dostça baş işaretleri yapar, gülümser.

JAK — Sormadım.

Diğer taraftan Robert kabul eder ve arada sırada şöyle der:

ROBERT — Peki baba, peki anne!

JAK baba — (*Oğluna*) Eğer sormadıysan, o işin sırası geldi: sor.

JAK — Soruyorum.

JAKLİN — Ne yanıtlıyorsun?

JAK — Hiç bir şey yanıtlamıyorum.

JAK baba — (*Oğluna*) Yeter derecede sormuyorsun. Bana sor.

JAK — Neyi?

JAK baba — Niçin dedenin şarkısını artık duymadığını.

JAK — Niçin dedemin şarkısını duymuyorum artık? Niçin?

JAK baba — Sözü nineye veriyorum.

JAK nine — Çünkü deden öldü.

Jak hiçbir tepki göstermez.

JAKLİN — (*Jak'a*) Dedemiz öldü.

Jak'a dirseğiyle vurur.

JAK baba — Deden öldü.

Jak'a dirsek darbesi.

JAK anne — Deden öldü.

Jak'a dirsek darbesi. Jak hâlâ tepki göstermez. Robertlerin köşesinde duyulanlar:

ROBER baba — Dedesi ölmüş.

ROBER anne — Dedesi ölmüş.

ROBERT — Peki anne, peki baba.

JAK baba — (*Oğluna*) Dedenin öldüğünü duymuyor musun?

JAK — Hayır, dedemin öldüğünü duymuyorum.

JAK anne — (*Ağlar*) Sevgili oğlum, duygu telin titremiyor mu yani? Sevgili küçüğüm, şimdi titretiriz biz onu.

Jak, Jaklîn'in kollarına düşer; Jaklîn onu kaldırır. Bir süre yüzü kıpırdamaz. Annesi, babası, ninesi, kızkardeşi Jak'ın yüzünde bir tepki ararlar. Çok endişeli görünürler. Jak anne şöyle der:

JAK anne — (*Oğluna*) Ağla! Haydi, Jak'çıgım, haydi, ağla! (*Sessizlik*) Ağla! Haydi, Jak'çıgım!

Sessizlik.

Ansızın, Jak hıçkırma hıçkırma ağlamağa başlar.

JAK baba — Ah, sonunda oldu! Oldu!

JAK anne ve JAK nine — Oldu! Oldu!

JAKLİN — Oldu!

JAK — Aaaaah! Aaaaah! Aaaaah! dede! dede!

Robert, Rober'lerin kögesinde hep - ama daha seyrek: "Peki baba, peki anne." der.

JAK annesi — (*Ağlıyan oğlunu öper*) Sevgili çocuk... Ne denli acı çekiyor!...

JAK — (*Ağlar*) İhiiii! İhiiii! İhiiii! İhiiii! İhiiii!

Jak nine'nin hıçkırıkları.

JAK baba — Birbirinizi avutun!

Jak'ların hepsi ağlar. Jak baba ağır ağır gözyaşlarını siler.

Rober'lerin tarafında ise:

ROBER anne — Gidip bağsağlığı dilesene!

ROBER baba — Artık aileden olduğumuza göre, biz de gidelim.

ROBERT — Peki, baba, peki, anne.

Robert, Jak ninenin yanına gelince bağırrır:

ROBERT — Bağınız sağ olsun!

JAK'ların hepsi — (*Jak dedenin dışında; koro*) Memnun olduk.

Rober baba ve Rober anne, kendilerine doğru dönen Robert'e:

ROBER baba ve ROBER anne — Bağınız sağ olsun!

ROBERT — Çok teşekkür ederim. Memnun oldum.

Üç Rober, şimdi, Jak baba'ya dönerler:

ÜÇ ROBER — (*Jak babaya*) Bağınız sağ olsun.

JAK baba — Sonsuz teşekkürler, dostlarım, sevinçle kabul ediyorum.

ÜÇ ROBER ve JAK baba — (*Jak anneye dönerler,*

koro) Bağsağlığı dileriz! Bağsağlığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı!

JAK anne — Teşekkürler, teşekkürler, çok mutlu-
yum, teşekkürler.

ÜÇ ROBER, JAK baba, JAK anne — (*Jak nineye*)
Bağsağlığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı! Candan
bağsağlığı!

JAK nine — Binlerce teşekkürler! Teşekkürler! Te-
şekkürler! Başıüstüne! Teşekkürler! Memnun oldum, te-
şekkürler!

ÜÇ ROBER, ÜÇ JAK — (*Jaklin'e*) Candan bağsağ-
lığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı!

JAKLİN — Teşekkürler! Teşekkürler! Teşekkürler!
Teşekkürler! Size de!

*Sonra hepsi - dedenin dışında - en heyecanlıları olan
Jak'ın etrafını sararlar: "Bağsağlığı! Bağsağlığı! Bağ-
sağlığı! Candan bağsağlığı!"*

JAK — (*Ağlar*) İhiiii! İhiiii! İhiiii! Teşek-kür-ler!

*Sonra, Jak baba'nın, "Rahmetliyi unutmalıyım" de-
mesi üzerine,*

JAK baba, JAK anne, JAK nine, JAKLİN, ROBER
baba, ROBER anne ve ROBERT — (*Dedenin resmine
doğru, arkalarını seyirdilere dönüp, koro*) Bağsağlığı!
Bağsağlığı! Bağsağlığı! Candan bağsağlığı! İçten bağ-
sağlığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı!

Ağhyan Jak'ın sesi seçilmelidir.

JAK dede — (*Çerçevesinden çıkmadan, iki eliyle se-
lâm vererek yanıtlar*) Bağsağlığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı!

Sonra hepsi birden - herkesin baktığı Jak dede bile:
Bağsağlığı! Bağsağlığı! Bağsağlığı! Candan bağsağlığı!
Bağsağlığı!

*Jak dede çerçevesinde gene dinginleşir. Kişiler - tabii
dedenin dışında - Jak'a doğru döner ve etrafını sarıp:
"Bağsağlığı! Bağsağlığı! Candan bağsağlığı!" derler.
Jak bir-iki kez: "Bağsağlığı! Bağsağlığı!" der, sonra çok
güçlü ağlar; herkes bağsağlığı dilemeye devam ederken*

Jak çöker. Susmadan onu kaldırırlar. Bir sandalyeye oturturlar.

JAK — (*Ulur*) İhiii! İhiii! İhiii! İhiii! Bağ-sağ-lı-ğı! İhiii!...

JAK baba — (*Kulaklarını tıkar ve Jak anneye, Jak'tan hızlı seslenir*) Telini fazla titrettin. Durdur!

JAKLİN — (*Jak'a*) Sus, herkesi rahatsız ediyorsun!

ROBER anne — (*Bağırarak*) Çok oldu!

Jak anne, Jak'a kuvvetli bir tokat atar. Jak birden ağlamasını keser.

Jak baba dışında, Jak anne'ye doğru devam.

Jaklin, Rober anne, Rober baba, Robert, hepsi,

ROBER AİLESİ — Maşallah, tebrikler bayan, tebriklerimiz.

JAK nine ve JAKLİN — Aferin Jak! Aferin! Aferin anne! Aferin!

JAK baba — Kesin artık!

Devim ansızın durur. Sessizlik. Hepsi Jak'a bakar.

JAK baba — Dedenin nasıl bir durumda öldüğünü öğrenmek hakkın ve ödevindir.

Çerçevesinin içinden dede bir işaret yapar.

JAKLİN — Dede bir şeyler söylemek istiyor. (*Jak dede çerçevesinden çıkar ve öbürlerine yaklaşır*) Öldüğünden beri çok daha iyi konuşuyor.

JAK baba — (*Jak'a*) İşte etten ve kemikten deden, ne gibi bir durumda öldüğünü bize kendisi anlatacak.

Saygılı sessizlik. Dede yaklaşınca, kişiler burunlarını tıkarlar.

JAK dede — (*Dinlendiği için çok kıvançlı*) Öhö! Öhö! Çok iyi geçti, göçtü... Tam şarkı söylüyordum ki...

Şarkı söylemek ister.

JAK nine — Yeniden şarkı söylemeğe başlama... Ölüsün sen... Yasını tutuyorsun...

JAK dede — Yok... Yok... Yok... Bir şey olmaz... Şarkı söylemek istiyorum...

JAK baba — (*Dedeye*) Kendi yasını sen saymazsan kim sayacak? Anlat, çabuk...

JAK dede — Şarkı söyleyerek!

JAK nine — Söylemeyeceksin.

JAK dede — Öyleyse bir şey söylemeyeceğim. Hiç bir şey. Hiç. Ömrümde bir daha göremeyeceksiniz beni. İşte!

Dede yeniden çerçevesine dönecektir.

JAK nine — Hâlâ inatçı! Ders olmadı ona!

Çerçevesimin içinde dede, oyunun başındaki gibi sevinçli değil, surat asarak dargın duracaktır, sonuna kadar devinmeyecektir.

JAK baba — (*Jak'a*) Oğlum, gördüğün gibi, hepsi gidiyor... Sen bizim biricik ve büyük umudumuzsun! Gidenlerin yerini doldurmalı. Dede öldü, yaşasın dede.

HEPSİ BİRLİKTE — (*Şaşırmaş olan Jak'ın dışında*)
Dede öldü, yaşasın dede!

JAK — Niçin?

JAK baba — Irkımızın sürekliliğini sağlamak gerek.

JAK — Niçin?

JAK baba — Irkımızın sürekliliğini... beyaz ırkın!
Yaşasın beyaz ırk!

HEPSİ BİRLİKTE — (*Jak dışında; alkışlar ve der*)
Yaşasın beyaz ırk! Yaşasın beyaz ırk!

JAK baba — (*Oğul'a*) Beyaz ırkın geleceği parmaklarında. Devam etmesi gerek, devam etmesi, gücünü git-gide daha yayması...

JAK — Ne yapmalı?

JAKLİN — Yayılması için, sönmesine engel olmak gerek.

JAK — Neyle?

JAK baba — (*Jak'a*) Üretim ile. Yiten herşey yerini daha kalabalık, daha da türlü yeni ürünlerle doldurmalı. Üretimi sağlamak sana düşer...

JAK anne — (*Oğluna*) Oğlum, seninle kıvanç duyabilmem için üretimi sağla, sağla...

Robert sıkılmış bir tavır takınır.

ROBER baba — Daha önce resmen açıkladığım gibi kızım büsbütün yeterlidir buna.

Robert, gittikçe daha sıkılmış bir tavır takınır.

JAK baba — Bu üç yılın sonuçları o kadar iyi mi, göreceğiz. Şimdilik pek öyle görünmüyor.

Robert gittikçe daha sıkılmıştır; gene de acıip pozlar takınır.

ROBER anne — (*Robert'e*) Ayol, kızım, herkesin önünde güzel olmuyor. Annenle gel, öğreteceğim sana. Yalnız biraz görgü gerek. Biraz.

JAK anne — (*Rober anneye*) Tecrübem işinize yarar sa... Emrinizdeyim.

ROBER anne — Memnuniyetle, hayır demiyoruz.

JAK nine — (*Rober anneye*) Ben de geleceğim. Bir ninni söylerim ona...

ROBER anne, — (*Rober babaya*) Sen burada, damadınla kal. Maddeye ihtiyacımız olursa seni çağırırız. (*Jak baba'ya*) Sizden de madde istiyeceğiz gerekirse.

JAK baba — (*Eğilir*) Emrinizdeyim, bayan.

JAK anne — Bende madde var, biriktirmiştim, eğer gerekirse...

Robert, Rober anne, Jak anne, Jak nine sağdan çıkarlar. Robert, gittikçe daha acıip işaretler yaparak ve acıip pozlar takınarak çıkar. Gittiğini gören Jak, kendisine doğru belirsizce kollarını uzatır, yüzünü, ağlamak isteyen bir çocuğun gibi buruşturur ve "Mm... Mm... Mm..." yapar.

JAKLİN — (*Robert ve diğerlerinin çıkışlarına bakar*) Daha şimdiden tam bir anne gibi. İçgüdüğü var.

Jak bir koltuğa çöker.

ROBER baba — (*Jak'a*) Ne mal olduğunu göreceğiz.

JAK baba — (*Jak'a*) Oğlum, Jak, cesaret. Üret! Adam ol!

JAKLİN — (*Jak'a*) Haydi, haydi, kardeşim, cesaret.

ROBER baba — (*Jak'a*) Haydi, haydi, cesaret, haydi.

JAKLİN — (*Jak'a*) Haydi, itiver.

Jak, yüzünü buruşturur. Koltuğuna yerleşir.

JAKLİN — (*Jak'a*) Haydi... Haydi...

ROBER baba — (*Jak'a*) Haydi, haydi, adam ol. Hepimiz bu devreyi geçirdik.

JAK baba — (*Oğluna sert bir sesle*) Çabuk ol, yoksa karışmam.

JAK nine'nin sesi — Eee, işler yolunda mı sizde?

JAKLİN — (*Jak'a*) Haydi, sabırsızlanıyorlar. İtiver.

ROBERT baba — (*Jak'a*) İtiver!

JAK — (*Yüzünü buruşturur*) Öyle gelmez ki bu... emirle olmaz ki bu... ilham gelmedi.

JAK anne'nin sesi — Jak'cığim, Robert hazır. Ya sen?

ROBER anne'nin sesi — Suç kızım da diyemiyeceksiniz artık.

JAK baba — Jak, tembel olma!

JAKLİN — (*Öbür taraftan iştirmek üzere bağırır*) Bir dakika, bir dakika, patlamayın be!

JAK oğul — (*Koltuğunda*) Gelecek... geleceğini hissediyorum.

JAK nine'nin sesi — Jak, yavrum, acele et, haydi, yalvarıyorum sana... Roberte çoktan hazır. Fazla bekliemez.

JAK — Elimden geleni yapıyorum.

JAK baba — Elinden pek bir şey gelmiyor.

ROBER baba — (*Jak'a*) Haydi, gayret...

JAKLİN — Gayret, Jak.

ROBER baba — (*Jak babaya*) Bayım, oğlunuz nerede, kızım nerede.

JAK baba — Bayım, iş işten geçmedi. Sonra görüşürüz.

JAKLİN — (*Dedenin resmine*) Siz de karışın, dede.

JAK dede — (*Dingin, alaylı*) Ha... ha... ha... v.z gelir bana... bu dünyadan değilim artık... sonra zaten şarkı söylemeyi yasak ediyorsunuz bana... size ders olsun... oh olsun.

JAKLİN — (*Dedeye*) Öyleyse, sus!.

JAK dede — (*Çabucak ve kızgın*) İster susar, ister susmam, bu da ne demek, ya ölümlere saygı?

ROBER baba — (*Dedeye*) Çenenizi tutun, bayım.

JAK baba — (*Tehdit ederek*) Kapa çeneni!

ROBER anne'nin sesi — Eeee, ne oluyorsunuz?

JAK — (*Elleri karnında*) Ay! Ay! Ay! Ay! Ay! Ay!

JAK dede — (*Çerçevesinde güler*) Hi! Hi! Hi!

ROBER baba — (*Jak dede'ye*) Sizi düzdüzene davet ediyorum!

JAK — (*Elleri karnında*) Ay! Ay! Ay! Ay!

Bağırmlar gittikçe tizleşir.

JAKLİN — (*Öte yandan ıstıtılacak biçimde*) Anne, anne, oldu işte, doğuş sancıları başladı!

ROBER baba — (*Bağırır*) Robert... Robert... salabilirsin.

JAK — (*Canı yanar*) Ay! Ay! Ay! Ay!

ROBER anne'nin sesi — Herşeyi salver, yavrum... Başlayabilirsin.

ROBERT'in sesi — Çok tiz:

Gıt-Gıt-Gıdak! Gıt-Gıt-Gıdak! Gıt-Gıt-Gıdak!

Gıt-Gıt-Gıdak! Gıt-Gıt-Gıdak! Gıt-Gıt-Gıdak!

Gıt-Gıt-Gıdak! Gıt-Gıt-Gıdak! Gıt-Gıt-Gıdak!

JAK — Ay! Ay! Ay!

Rober anne, Jak anne, Jak nine sağdan görünürler.

ROBERT'in sesi — Gıt-gıt-gıt-gıt-gıt-gıdak!

Robert'in "Gıt-Gıdak" ları kuvvetli duyulur; Jak inler.

Rober anne ve Jak anne birbirinin kollarına düşerler.

ROBER anne — Sayın bayan Jak anne... çocuklarımız!

Ağlamalar.

JAK anne — Sayın bayan Rober anne... yavrularımız!
Ağlamalar.

Gıt-gıdaklar çok işitilir. Jak inliyerek "Ah!" der ve bayılır.

BİRLİKTE } JAK anne — Hay! Oğlum! Oğlum!
 } JAK nine — Aman! Aman! Sırası de-
ğil!

JAK baba — Jaklin, kardeşin bayılıyor!

Herkes, Jak'ın etrafında toplanır, şakaklarını ovar, hafif tokatlar vururlar. Aynı zamanda Rober baba'nın sesi duyulur.

ROBER baba'nın sesi — Tamam! Bir sepet getirin!

JAK baba — Dayanamıyor! Dayanamıyor!

Çeşitli coşkun hareketler. Jak'ın etrafında ve "Gıt-gıdak" ların geldikleri çıkışın tarafında kargaşalık. Jak ayrılırken, Jaklin elinde boş bir sepet, sağdan çıkar.

JAK anne — Evlâdım! Kendine geliyor!

JAK — Nerdeyim?

JAK anne — Evde, yavrum, sevgili akrabalarının arasında!

ROBER anne — Senin Robert'inin şatosunda!

JAK — (*Tiksinti içinde*) Ah, bir gidebilsem buradan!

ROBER baba — (*Sağdan, elinde yumurta dolu bir sepetle görünür*) İşte ilk yumurtalar!

HEPSİ — (*Koltuğunda yıkılmış Jak'ın dışında, Jak dede, tek gözle gizlice bakarken*) Vay! Vay! Bravo!

Alkışlarlar, öpüşürler, birbirlerini tebrik ederler.

JAK baba, ROBER baba — (*Birbirlerini tebrik ederler*) Tebrikler! Tebrikler!

İki anne hıçkırarak öpüşürlerken, Jak nine, yumurta sepetini eline alarak, "Oh! ne güzel! ne şirin! Koskocaman! Bu yaşta ne kadar cici! Pıhtılaştılar mı acaba?" der.

Hepsi Jak nine'nin etrafını alırlar; sepeti kapılacak; bunlar sahnenin önünde geçecek.

JAK baba — Ne kadar taze; tanesi en azından 20 frank eder! Haşlanmış hazırlanabilir!

ROBER anne — Kızımın ilk yumurtaları. Kendisine benziyorlar.

JAK nine — Tam aksine, Jak'ın burnundan düşmüş!

ROBER baba — Değil bence!

JAK anne — Üç burunları yok ki!

ROBER anne — Küçükler de ondan. Burunları çıkacak.

JAK anne — İkisine de benziyor, canım.

JAK baba — Jaklin nerede?

ROBER baba — Robert'in yanında. Ona yardım edecek birisi gerek.

JAK anne — Çok dokundu bana! Büyük bir an bu!

JAK baba — *(Sepeti alır ve ötekilerle Jak'ın yanına gider)* Görüyor musun? Sizin yumurtalarınız!

JAK — Teşekkür ederim.

JAK baba — Kuluçkaya yatacaksın.

JAK anne — Henüz çok yorgun!

ROBER baba — Kızımız kendisi kuluçkaya yatabilir!

JAK baba — Ailemizde bu iş erkeğe düşer! *(Jak'a)* Haydi, kalk!.

Çökmüş olan Jak'ı kaldırırlar ve kuluçka masasına doğru sürüklerler.

JAK baba — *(Oğul'u sürükleyerek)* Kuluçka makinesinin üzerine götürelim!

ROBER anne — *(Jak'ı sürükleyerek, kocasına)* Hep susuyorsun! Becerikli değilsin!

JAK nine — *(Jak'ı sürükleyerek)* Evlendin, çok memnun oldum. Şimdi kuluçkaya yat öyleyse.

Jak'ı masanın üstüne çıkarırlar.

JAK anne — İyi yat, evlâdım.

JAK nine — Ataların gibi!

JAK dede — *(Çerçevesinde)* Hi! Hi! Hi! *(Alaylı gülüş)*

JAK baba — Yat, milletlerin şanı ve görkemi için, ölmezlik için!

Bir zamandan beri duyulmayan "Gıt-gıdak" lar tekrar ve daha kuvvetli başlar.

ROBER baba — Çabuk olalım! Yumurtalar yığılacak!

Jak'ı yumurtaların üstüne ya da ortasına yerleştirirler. Jaklin, elinde yumurta dolu ikinci bir sepetle görünür.

HEPSİ — *(Jak ve sessizce gülen Jak dede dışında)* Bravo! Bravo! Ah! ne güzel!

ROBER baba — Yenilerini almağa gidiyorum.

Sağdan çıkar.

JAKLİN — Çok var daha.

JAK baba — *(Yüzükoyun yatan Jak'ı biraz kaldırır, bakar ve der)* Getirin daha, yer var! Hiç sıkılmayın!

Sepetin içini Jak'ın üstüne ve etrafına boşaltır.

ROBER anne — Getirin! Getirin!

JAK baba — Haydi, haydi, durmayın!

JAK — ...çok sıcak...

JAK anne — *(Jak'a)* Gerekıyor, şekerim, kuluçkaya... sıcaklık, çok şefkat gerekıyor!

Jak'ın alnını siler.

JAK baba — *(Ellerini çırpar)* Üretim! Üretim! Üretim!

JAK nine — Yumurta! Yumurta! Yumurta! Yumurta!

Zıplayıp dans eder.

JAK anne — Yat, yat, evlâdım, kuluçkaya yat!

Jaklin boş sepetle çıkarken, Rober baba dolu üçüncü bir sepetle girer. "Gıt-gıdak" lar devam etmektedir.

HEPSİ — Bravo! Bravo!

ROBER baba — Daha var!

JAK — *(Bir buhar makinesi gibi, kuvvetle solur)* Çıf! Çıf! Çıf! Çıf! Çıf! Çıf!

"Çıf! Çıf!" ların hızı, "Gıt-gıdak" larınki gibi, Ro-

ber baba ve Jaklin'in, durmadan, sırayla, yumurta sepetlerini alıp getirmeleri gibi, gittikçe artacaktır; devim öyle ayarlıdır ki biri girince diğeri çıkar, v.s...

JAK baba — Yaşasın üretim! Daha da üretim! Üretiniz! Üretiniz!

JAK — Çıf! Çıf! Çıf! Çıf!

Öbür tarafta "Gıt-gıdak."

JAK anne — (Oğlunun alnını siler) Gayret... gayret...

JAK — Çok sıcak, anne. Çıf! Çıf!

ROBER anne — Haydi! Haydi! Durmayın!

JAK baba — (Ellerini çarpar) Üretim! Üretim! Üretim! Üretim! v.s...

Hareket gittikçe şiddetlenir. Rober baba ve Jaklin'in getirdikleri yumurta sepetlerini sırayla alacak olan Rober anne olacak; bunları Jak'ın başının, vücudunun, masanın üstüne ve yere dökerek; Jak büsbütün kaplanacak; ve Rober anne, sepetleri geri verirken, şöyle diyecek:

ROBER anne — Üretim! Üretim! Üretim! v.s...

Hareket ve koro halinde "Gıt-gıt-gıdak", "Çıf! Çıf! Çıf!", "Üretim! Üretim!" sesleri nakarat gibi devam eder; aynı zamanda oyun ve gidip gelmeler kesilmeden, gürültüyü kaphyacak kadar güçlü söylenen şu sözler duyulacaktır:

JAK anne — Bütün bu çocukların geleceğini düşünüyorum!

ROBER anne — Ne yapacağız dölü?

JAK baba — (Oyununa devam ederken) Sucuk eti!

ROBER baba — (İki gidiş dönüş arasında) Kamyonluk et!

JAK nine — Omletlere de gerekecek!

JAKLIN — (İki gidiş dönüş arasında) Atlet yetiştiririz!

JAK anne — Damızlık için saklarız!

ROBER anne — Heykel macunu yaparız!

ROBER baba — (Aynı oyun) Lahmacun macunu!

JAK baba — Tanıklar, sanıklar, sapıklar!

JAK nine — Yemek için ayırınız.

JAKLİN — Uşaklar, ev sahipleri!

JAK baba — Diplomatlar!

JAK anne — Örgü yünü.

Jak dede, çerçevesinden, bir orkestra şefi gibi, devimi parmağıyla yönetebilir.

ROBER anne — Prasalar, soğanlar!

ROBER baba — Bankacılar, domuzlar!

JAK baba — Şehirliler, köylüler.

JAK anne — İşverenler, işçiler.

JAKLİN — Papalar, krallar, imparatorlar.

JAK baba — Polisler.

ROBER baba — Adliyeciler, papaslar.

JAK nine — Omlet! Bol bol omlet!

JAKLİN — İnsancılarla düşmanları!

Bu son sözden başlayarak, nakarat "Evet, evet, evet" olacak; yalnız Jak baba "Üretim! Üretim!" olan eski nakaratı illerini hep çırparak söyleyecek.

JAK anne — Fırsatçılar!

ROBER anne — Milliyetçiler!

ROBER baba — Beşeriyetçiler!

JAK baba — Devrimciler!

JAK nine — Devrim düşmanları!

JAKLİN — Turplar! Turpçular!

JAK anne — Halkçılar!

ROBER baba — İlericiler!

JAK baba — Gericiler!

JAK nine — Kimyagerler!

JAKLİN — İtfaiyeciler, öğretmenler.

JAK anne — Jansenistler.

ROBER anne — Hoşgörürler.

ROBER baba — Marksçılar, Markiler, marklar, markacılar.

JAK BABA — Ülkücüler. Bağıntıcılar.

JAK nine — Varoluşçular!

JAKLİN — Özcüler ve özdekçiler!

JAK anne — Federasüyoncular, tinselciler!

ROBER anne — Yazıcılar.

ROBER baba — Kardeşler, kalleşler!

JAK baba — Dostlar, düşmanlar!

JAK nine — El işçileri!

JAKLİN — Gümrükçüler, oyuncular!

JAK anne — Alkolikler, katolikler!

ROBER anne — Protestanlar, museviler!

ROBER baba — Merdivenler, eldivenler!

JAK baba — Kalemler, kalemlikler.

ROBER anne — Aspirinler! Kibritler!

JAK nine — Omletler! Bol bol omletler!

Jaklin ve Rober baba, ellerinde boş sepetler, sahnenin ortasında dururlar.

HEPSİ — *(Koro, Jak ve Jak dededen başka)* Evet, e-vet omlet, bol bol omlet.

Devim ve gürültü birden kesilir. Jak'ın, güçsüz bir sesle şöyle söylendiği duyulur:

JAK — Karamsarlar!

HEPSİ — *(Gücenmiş)* Efendim? Nasıl cesaret ediyor? Ne oluyor buna? Hep o! Hiç memnun olmaz!

Kendisine yaklaşırlar. Gergin bir sessizlik.

JAK — Anarşistler! Hiçlikçiler!

ROBER baba — Demıştim ben, buna güvenilmez.

JAK baba — *(Oğluna)* İmanını mı yitirdin yoksa?

ROBER anne — İmanı yok.

JAK baba — *(Oğluna)* Haydi, söylesene, ne istiyorsun?

JAK — Bir ışık pınarı, akkor su, buzdan ateş, ateşten karlar istiyorum.

JAKLİN — *(Kardeşine)* Sözünü unutma.

ROBER baba — *(Jak'a)* Havaî çiçeklere git öyleyse.

ROBER anne — Amma da beğenmiş kendini!

ROBER baba — Bokailles sarayına gitsene!

HEPSİ — Yaşasın üretim!

Yaşasın beyaz ırk!

Devam edelim! Devam edelim!

"Üretim!" ile "Gıt-gıdak" lar daha kuvvetle başlar, genel coşkunculuk içinde devim daha da hızlanır. Dede bile, çerçevesinden "Üretiniz! Üretiniz!" diye bağırır. Diğerleri "Üretelim! Üretelim!" der, hepsi "Gıt-gıdak!" yapar, alkışlarlar.

JAK dede — Geçmişte olduğu gibi, gelecek yumurtalarıdır!

Bir kapak açılabilir; ya da döşeme - listenirse - yavaş yavaş çökerken, kişiler - farkına varmadan - yavaş yavaş inip, oyunu kesmeden yitebilirler, ya da teknik koşullara göre yalnızca oyuna devam edebilirler.

P e r d e

İonesco'yu Nasıl Anlıyorlar

İnceliği, duyarlılığı, alçık gönüllülüğü ile size birşey bırakan İonesco herşeyi önünüze seriyor. Ölçülerinize göre oyunu düzeltme olanağı sizin elinizde.

İonesco, tivatrosunu öylesine kurmuştur ki, hangi gereçler kullanılırsa kullanılsın gülmek denen şey fıskırır.

Kaynağı gibi canlı katışıksız ve değerli.

T. L. CARAGIALE

KAFKA ile gerçeküstücüler dehşete, karabasana ve saçmaya kapılarını açtılar. İonesco'ya ise, davranışımızın ve dilimizin garipliğini, konudan konuya geçişini kabullendirmek kalıyordu.

Bugün yasayışımızda serbest bir konuşma duyuldu mu: «İonesco'ca bu, canım...» dediğimize göre bunu da başarmıştır.

G. HANOTEAU